

Brott i nära relation

Kartläggning av utsatthet under 2022 och under livstiden

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Författare: Anna Frenzel

Illustration: Helena Halvarsson

urn:nbn:se:bra-1173

ISSN 1100-6676

© Brottsförebyggande rådet 2024

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post registrator@bra.se, www.bra.se

Brott i nära relation

Kartläggning av utsatthet under 2022 och under livstiden

Rapport 2024:4

Förord

Att människor utsätts för olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar stort mänskligt lidande. Det drabbar ofta inte bara den utsatta personen själv, utan även barn och andra närstående. Våldet kan anta många olika former: det kan vara fysiskt, psykiskt och sexuellt, samt materiellt och ekonomiskt, och blir ofta allvarligare ju längre relationen pågår. Eftersom majoriteten av de utsatta aldrig polisanmäler det som de utsatts för blir mörkertalet stort om man använder anmälda brott som källa för att ta reda på omfattningen.

Det har hittills saknats aktuell statistik på befolkningsnivå om människors utsatthet för olika former av våld från en nuvarande eller tidigare partner. Brottsförebyggande rådet (Brå) fick därför i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning om brott i nära relation, som skulle genomföras inom ramen för Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2023. I rapporten studeras självrapporterad utsatthet under föregående år (2022) och under livstiden, återkommande utsatthet, anmälningsbenägenhet samt de utsattas behov av stöd eller hjälp.

Målgruppen för rapporten är i första hand regeringen och rättsväsendet, men den vänder sig även till personer som möter dem som utsatts för olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner, till exempel tjänstepersoner inom kommuner och regioner samt verksamma på kvinno- och mansjourer.

Rapporten är skriven av Anna Frenzel, enhetsråd på Brå. Brå vill särskilt tacka professor Margareta Hydén vid Linköpings universitet, som har vetenskapligt granskat ett utkast till rapporten och lämnat värdefulla synpunkter. Det är dock Brå som i alla avseenden ansvarar för innehållet i rapporten. Avslutningsvis vill Brå rikta ett stort tack till alla er som deltagit genom att svara på frågorna i undersökningen – och som gör rapporter av det här slaget möjliga.

Stockholm i maj 2024

Mattias Larsson
Generaldirektör

Thomas Hvitfeldt
Enhetschef

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	7
Utsatthet under 2022.....	8
Återkommande utsatthet under 2022	9
Anmälningens benägenhet	9
Behov av stöd eller hjälp	9
Utsatthet under livstiden	10
1. Inledning	12
Bakgrund.....	12
Syfte och frågeställningar.....	14
Metod och material	15
Frågeinnehåll	16
Begrepp som används i rapporten	16
Resultatredovisning	20
2. Utsatthet under 2022	24
Utsatthet bland samtliga och efter kön.....	24
Utsatthet utifrån gärningspersonens kön	26
Barn som sett eller hört våldet.....	27
Utsatthet under 2022 i olika grupper i befolkningen	27
Utsatthet för flera olika typer av våld	36
3. Återkommande utsatthet under 2022.....	38
Fördelning av hur ofta utsatthet under 2022 skedde	38
Återkommande utsatthet bland samtliga och efter kön	39
Återkommande utsatthet under 2022 i olika grupper i befolkningen.	41
4. Anmälningens benägenhet.....	50
Anmälningens benägenhet bland samtliga och efter kön.....	50
Anmälningens benägenhet i olika åldersgrupper.....	51
Skäl att inte polisanmäla.....	52
5. Behov av stöd eller hjälp.....	55
Sökt stöd eller hjälp.....	55

Fått stöd eller hjälp	57
Instanser de utsatta sökt stöd eller hjälp från	59
Instanser de utsatta fått stöd eller hjälp från.....	60
Behov av hjälp från läkare, sjuksköterska eller tandläkare	61
Berättat för någon annan om sin utsatthet.....	62
6. Utsatthet under livstiden.....	65
Utsatthet bland samtliga och efter kön.....	66
Utsatthet under livstiden i olika grupper i befolkningen.....	67
Utsatthet för flera olika typer av våld	69
Referenser	71
Bilageförteckning	73
Bilaga 1 Metodbilaga	74
Bilaga 2 Frågeformulär.....	87

Sammanfattning

I den här rapporten redovisas de övergripande resultaten som rör människors utsatthet för våld i nära relation, dels under 2022 och dels under livstiden. Resultaten bygger på ett särskilt utformat frågeavsnitt om olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner. Frågeavsnittet ingick i både webb- och postenkäten för Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2023, för ett separat slumpmässigt urval om 30 000 personer. Knappt 9 200 personer valde att delta i undersökningen, varav knappt 7 000 personer uppgett att de har, eller någon gång har haft, en partnerrelation som varat i minst en månad. Det är svaren från dessa personer som resultaten i den här rapporten baseras på.

Sammanfattningsvis visar den här rapporten att utsattheten för våld i nära relation är utbredd i samhället. Men även om både kvinnor och män utsätts visar resultaten på en mer omfattande utsatthet bland kvinnor. Det gäller både för utsatthet under 2022 och under livstiden. Resultaten visar också att även om psykiskt våld verkar vara det mest utbredda bland både kvinnor och män, är det betydligt vanligare att kvinnor uppger att de utsätts för sexuellt våld av en nuvarande eller tidigare partner jämfört med män.

Samtidigt som psykiskt våld är den vanligaste typen av våld, är det också den typ av våld som i lägst utsträckning polisanmäls. Det kan bero på att vissa av de typer av våld som ingår i kategorin psykiskt våld inte nödvändigtvis utgör brott i juridisk mening (t.ex. att utsättas för kränkningar och förödmjukelser). Det psykiska våldet kan vara nog så skadligt men avger inte fysiska tecken på utsatthet på samma sätt som fysiskt våld kan göra.

Resultaten visar också att det är vanligare att de som utsätts söker olika former av stöd eller hjälp, än att händelserna som inträffat polisanmäls. Det vanligaste skälet till att polisanmälan inte gjorts är att de utsatta inte uppfattar händelsen eller händelserna som tillräckligt allvarliga, samtidigt som det alltså är många som ändå upplever det som hänt som tillräckligt allvarligt för att söka stöd eller hjälp. Det kan också vara ett tecken på att de utsatta behöver stöd från andra instanser, inte bara från polisen.

Här följer en sammanfattning av rapportens resultat i siffror, uppdelat efter kapitlen: Utsatthet under 2022, Återkommande utsatthet under 2022,

Anmälningsbenägenhet, Behov av stöd eller hjälp och Utsatthet under livstiden.

Utsatthet under 2022

- Totalt uppgav 13,6 procent av befolkningen (16–84 år) att de blivit utsatta för någon typ av våld i nära relation under 2022. Det är en större andel kvinnor än män som uppger att de blivit utsatta (15,2 respektive 11,7 procent).
- Vanligast förekommande är att utsättas för någon form av psykiskt våld (12,9 procent för kvinnor och 10,7 procent för män), och inom den kategorin är det vanligast att ha blivit utsatt för kränkningar och förödmjukelser.
- Andelen som uppger utsatthet för fysiskt våld under 2022 var 2,6 procent för kvinnor och 2,0 procent för män. Inom den här kategorin är det mest vanligt förekommande med misshandel, och mindre vanligt med grövre misshandel och våld med vapen.
- Andelen som uppger utsatthet för sexuellt våld under 2022 var 4,4 procent för kvinnor och 0,9 procent för män. Inom den här kategorin är det vanligast att ha blivit utsatt för sexuellt våld genom oaktsamhet (dvs. att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med den som utsatts fast partnern borde förstått att den utsatta inte ville det).
- Det är vanligare att yngre personer uppger att de blivit utsatta för våld i nära relation under 2022, jämfört med äldre. Störst andel utsatta återfinns i åldersgruppen 20–24 år.
- Andelen som uppger utsatthet under 2022 är något större bland svenskfödda personer med minst en svenskfödd förälder, än bland utrikesfödda och svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda.
- Personer med gymnasial utbildning uppger utsatthet i högst utsträckning, medan personer med förgymnasial utbildning uppger detta i lägst utsträckning.
- Det är betydligt vanligare att personer som är ensamstående med barn uppger att de blev utsatta för våld i nära relation under 2022, jämfört med personer inom övriga familjetyper. Andelen är minst bland sammanboende utan barn.
- Utsattheten är något högre bland personer som bor i områden med socioekonomiska utmaningar, jämfört med personer som bor i socioekonomiskt blandade områden och områden med goda socioekonomiska förutsättningar.

Återkommande utsatthet under 2022

Återkommande utsatthet definieras i undersökningen som att man blivit utsatt någon gång i månaden eller oftare, under 2022.

- Totalt uppger 4,7 procent av befolkningen (16–84 år) att de blivit utsatta för återkommande våld i nära relation under 2022. Det är en något större andel kvinnor än män som uppger att de blivit återkommande utsatta (5,2 respektive 4,1 procent).
- Mönstren vad det gäller återkommande utsatthet är på många sätt desamma som när man studerar den totala utsattheten för våld i nära relation bland samtliga under 2022 (dvs. oavsett hur ofta det skett).

Anmälningbenägenhet

- Totalt uppger 2,7 procent av de som utsattes för våld i nära relation under 2022 att händelsen, eller någon av händelserna under året, polisanmäldes. Det är en större andel utsatta kvinnor än män som uppger detta (3,5 respektive 1,4 procent).
- Andelen som uppger att händelsen eller någon av händelserna polisanmäls är störst bland dem som utsatts för sexuellt våld följt av fysiskt våld, och minst bland dem som utsatts för psykiskt våld.
- Det är något vanligare att personer i åldrarna 16–24 år och 25–44 år uppger att en polisanmälan gjorts, jämfört med äldre personer (45–64 och 65–84 år).
- Det främsta skälet till att inte polisanmäla, bland både utsatta män och kvinnor, är att man inte tycker att det som hänt kändes som tillräckligt allvarligt för att göra en polisanmälan (40,6 respektive 33,9 procent). Andra vanligt förekommande skäl som angavs var att personen har bett om ursäkt eller visat ånger, att det ändå inte skulle gå att bevisa samt att den utsatta vid tillfället inte visste eller tänkte på att det som skett var ett brott.

Behov av stöd eller hjälp

- Totalt uppger 16,4 procent av de som utsattes för våld i nära relation under 2022 att de sökte någon form av stöd eller hjälp med anledning av händelsen eller någon av händelserna. Det är vanligare att kvinnor sökt stöd eller hjälp, än att män gjort det (19,2 respektive 11,9 procent).
- Andelen utsatta som sökt stöd eller hjälp är störst bland personer i

åldern 16–24 år, och sedan minskar andelen med åldern. Minst är andelen som sökt stöd eller hjälp i den äldsta åldersgruppen, 65–84 år.

- Av dem som sökt stöd eller hjälp uppger majoriteten (81,5 procent) att de också fått någon form av stöd eller hjälp.
- Det vanligaste är att de utsatta både sökt och fått stöd från en psykolog eller terapeut, följt av vuxenpsykiatri eller BUP och stödmottagning eller stödtelefon.
- Totalt uppgav 2,9 procent av kvinnorna och 2,0 procent av männen som utsatts under 2022 att händelsen, eller någon av händelserna, ledde till att den utsatta fick sådana fysiska skador att hen besökte eller hade behövt besöka läkare, sjuksköterska eller tandläkare.
- Ungefär hälften (49,6 procent) av de som utsattes för våld i nära relation under 2022 uppger att de berättat för någon om händelsen eller någon av händelserna. Det är vanligare att kvinnor berättat för någon om sin utsatthet, jämfört med att män gjort det (58,1 respektive 36,1 procent). Det vanligaste är att de som utsatts har berättat för en vän, följt av en familjemedlem eller släkting.

Utsatthet under livstiden

- Totalt uppgav 28,7 procent av befolkningen (16–84 år) att de blivit utsatta för någon typ av våld i nära relation under livstiden. Det är en större andel kvinnor än män som uppger att de blivit utsatta (35,3 respektive 20,8 procent).
- Vanligast förekommande är att utsättas för någon form av psykiskt våld (30,4 procent för kvinnor och 18,6 procent för män), och inom den kategorin är det vanligast att ha blivit utsatt för kränkningar och förödmjukelser.
- Andelen som uppger utsatthet för fysiskt våld under livstiden var 14,6 procent för kvinnor och 6,6 procent för män. Inom den här kategorin är det mest vanligt förekommande med misshandel, och mindre vanligt med grov misshandel och våld med vapen.
- Andelen som uppger utsatthet för sexuellt våld under livstiden var 17,6 procent för kvinnor och 2,5 procent för män. Inom den här kategorin är det vanligast att ha blivit utsatt för sexuellt våld genom oaktsamhet (dvs. att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med den som utsatts fast partnern borde förstått att den utsatta inte ville det).
- Personer i åldern 35–44 år är den grupp som uppger utsatthet under

livstiden i högst utsträckning, medan gruppen 75–84 år uppger detta i lägst utsträckning.

- Andelen personer som uppger utsatthet för våld i nära relation under livstiden är störst bland svenskfödda personer med minst en svenskfödd förälder, följt av svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda samt utrikesfödda personer.

1. Inledning

Att människor utsätts för olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner är ett allvarligt samhällsproblem som är angeläget att belysa för att den här typen av våld ska kunna förebyggas och förhindras, samt för att kunna minska lidandet för dem som utsätts och deras närstående.

Den här rapporten presenterar resultaten av en nationell kartläggning av dessa typer av våld, som Brå genomfört på uppdrag av regeringen. Kartläggningen gjordes genom ett tillägg i Nationella trygghetsundersökningen (NTU), en undersökning om människors otrygghet och utsatthet för brott, som Brå genomför årligen i form av en webbenkät och en postenkät (Brå 2023a).

Bakgrund

År 2012 fick Brå i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av brott i nära relation som utförts av en nuvarande eller tidigare partner. Inom uppdraget tog Brå fram en frågemodul som ett tillägg i NTU. Frågemodulen användes i NTU 2013 och resulterade i rapporten ”Brott i nära relationer. En nationell kartläggning” (Brå 2014).

I slutet av 2019 fick Brå i uppdrag att förbereda för en ny kartläggning, som skulle ske inom ramen för NTU 2021. Eftersom datainsamlingsmetoden för NTU förändrats sedan den förra kartläggningen innebar det initiala arbetet ett utvecklingsarbete. Att metoden har förändrats innebär också att det inte är möjligt att göra jämförelser mellan de två kartläggningarna. I augusti 2020 redovisade Brå till regeringen vilka förberedelser myndigheten vidtagit. På grund av covid-19-pandemin bedömde Brå att det av flera anledningar skulle vara problematiskt att genomföra den nya frågemodulen inom ramen för NTU 2021. Bland annat handlar det om att resultatet av en kartläggning inom ramen för NTU 2021 skulle ha tolkats mot bakgrund av pandemin, och inte som generella indikatorer på våld som sker i parrelationer. Det skulle leda till svårigheter med att dra slutsatser eller planera insatser efter resultaten, eftersom resultaten skulle avse en period med väldigt speciella omständigheter.¹

¹ Brå genomförde i stället en frågemodul om pandemirelaterade bedrägerier och våld i hemmet under 2020 (Brå 2022).

Brå fick därefter i regleringsbrevet för 2022 ett förnyat uppdrag att genomföra en ny kartläggning av brott i nära relation inom ramen för NTU 2023, baserad på det förberedelsearbete som genomförts, och det är det uppdraget som redovisas i den här rapporten.

Tidigare studier om förekomst av våld i nära relation

Det bedrivs en hel del forskning inom området våld i nära relation, både i Sverige och internationellt. Det handlar om allt från orsaker till att personer begår våld mot sin partner, till skillnader i utsatthet mellan olika grupper i befolkningen och konsekvenser för de utsatta. Forskningen har lett till att begreppet våld över tid har utvidgats från fysiskt och psykiskt våld, vilket resulterat i att exempelvis utsatthet för ekonomiskt och materiellt våld numera ofta inkluderas i många studier. Olika studier använder dock ofta olika populationer, definitioner och mått på våld i nära relation, vilket gör att jämförelser av nivåer vad det gäller utsatthet är vanskligt.

Som nämndes i avsnittet Bakgrund genomförde Brå en befolkningsstudie om utsatthet för brott i nära relation inom ramen för NTU 2013 (Brå 2014) som dock inte är jämförbar med den här rapporten. Det beror på att datainsamlingsmetoden och strukturen på frågeformuläret som används inom NTU förändrades i samband med NTU 2017. Brå övergick då från att använda sig av telefonintervjuer till webb- och postenkät, och från att ställa uppföljningsfrågor om omständigheter vid brotten till samtliga utsatta till att ställa uppföljningsfrågor endast till ett urval av de utsatta. Eftersom den tidigare rapporten från 2014 ändå inte är jämförbar med den här rapporten, öppnade det en möjlighet för Brå att göra förändringar i frågeformuläret, anpassade till det senaste kunskapsläget om våld i nära relation. Exempelvis har nya frågor om ekonomiskt, materiellt och digitalt våld lagts till.

Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK) publicerade 2014 en befolkningsstudie om utsatthet för våld och kopplingen till ohälsa (NCK 2014). Studien genomfördes som en kombinerad webb- och postenkät, och enkäten skickades ut till 10 000 kvinnor och 10 000 män i åldern 18–74 år. Frågorna om utsatthet för olika typer av våld rörde tiden före 15 års ålder, i åldern 15–17 år, efter 18-årsdagen samt under det senaste året. Resultaten visade bland annat att 20 procent av kvinnorna och 8 procent av männen varit utsatta för upprepat psykiskt våld av en nuvarande eller tidigare partner någon gång efter 18 års ålder. Motsvarande siffror för fysiskt våld var 14 procent för kvinnor och 5 procent för män, och

för sexuellt våld 7 procent för kvinnor och 1 procent för män. Eftersom populationen i NCK:s studie är indelad i ett annat åldersspann än vad som används i den här rapporten, samt att NCK:s studie använder andra referensperioder, är nivåerna vad det gäller utsatthet inte jämförbara. Trots detta är det relevant att nämna några av resultaten eftersom det genomförts så pass få befolkningsstudier kring brott i nära relation i Sverige.

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) publicerade 2022 en befolkningsstudie som gäller kvinnors utsatthet för våld utövat av män (Roks 2022). Studien undersöker inte bara våld som utövas av en partner, utan även våld som sker inom andra typer av relationer. Studien försöker i möjligaste mån göra jämförelser med rapporten Slagen dam som publicerades 2001 (Lundgren m.fl. 2001), och genomfördes som en kombinerad webb- och postenkät. Enkäten skickades ut till 15 000 kvinnor i åldern 18–86 år. Frågorna om utsatthet för olika typer av våld rörde tiden efter 15-årsdagen samt de senaste 12 månaderna, och olika typer av relationer. Studien visar bland annat att 30 procent av kvinnorna uppger att de efter 15 års ålder blivit utsatta för våld (här inkluderas fysiskt våld, sexuellt våld och hot) från en pojkvän. Motsvarande siffra för våld av en nuvarande make eller sambo är 10 procent, och för våld från en före detta make eller sambo 37 procent. Eftersom populationen i Roks studie har ett annat åldersspann än vad som används i den här rapporten, samt att Roks studie använder andra referensperioder, är nivåerna vad det gäller utsatthet inte jämförbara. Även dessa resultat är dock relevanta att nämna eftersom det i Sverige genomförts så pass få befolkningsstudier kring brott i nära relation.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här rapporten är att undersöka hur den självrapporterade utsattheten för olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner ser ut i befolkningen 16–84 år i Sverige, såväl på en övergripande nivå som inom olika grupper i befolkningen. Syftet är dels att beskriva utsattheten under 2022, dels att undersöka hur stor del av befolkningen som varit utsatta någon gång under sin livstid. Rapporten bygger på tre huvudsakliga frågeställningar:

- 1 Hur stor andel av befolkningen (16–84 år) uppger att de under 2022, respektive under livstiden, har utsatts för olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner? Finns det skillnader i utsatthet mellan män och kvinnor?

- 2 Hur ofta har personerna utsatts under 2022? Finns det skillnader mellan män och kvinnor?
- 3 Hur ser omständigheterna kring utsattheten ut? Finns det skillnader mellan män och kvinnor?

Utöver dessa frågeställningar beskrivs även:

- hur vanligt det är att någon av händelserna polisanmälts
- skäl till att inte polisanmäla
- behov av sjukvård, stöd och hjälp
- om den utsatta pratat med någon om händelsen eller någon av händelserna
- partners kön
- om respondentens eventuella barn har sett eller hört partnern vara våldsam mot respondenten.

Metod och material

Resultaten bygger på ett särskilt utformat frågeavsnitt om olika former av våld utövat av en nuvarande eller tidigare partner. Avsnittet gick ut tillsammans med de ordinarie frågorna i Nationella trygghetsundersökningen, till ett separat urval av personer, utöver den ordinarie datainsamlingen till NTU 2023. Av de 30 000 personer i åldrarna 16–84 år som ingick i urvalet visade sig 85 personer vara övertäckning², vilket innebär att nettourvalet blev 29 915 personer. Totalt svarade 9 188 personer. Det ger en designviktad³ svarsandel på 34,9 procent och ett bortfall på 65,1 procent. Se även bilaga 1 för en närmare beskrivning av metod, tillförlitlighet och bearbetning av data. Där återfinns även en tabell över antalet personer som medverkat i undersökningen, samt populationsstorlekar för redovisningsgrupperna.

² Personer som har avlidit eller flyttat utomlands.

³ Den designviktade svarsfrekvensen tar hänsyn till att olika personer haft olika stor sannolikhet att komma med i urvalet (genom exempelvis översampling av grupper man sedan tidigare vet har en lägre svarsfrekvens), och kan ses som en skattning av den svarsandel som en undersökning utan stratifiering skulle ha resulterat i. För att läsa mer om det, se den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

Frågeinnehåll

Här redogörs för de frågor som ingick i frågeavsnittet om olika former av våld utövat av en nuvarande eller tidigare partner.⁴ För varje typ av händelse som ingick i frågeavsnittet ställdes frågan om det skett någon gång, och de som svarade ja på den frågan fick en uppföljningsfråga om ungefär hur ofta det skedde under föregående år (2022).

De typer av händelser som ingår i rapporten är:⁵

- ekonomiskt våld
- materiellt våld
- psykiskt våld i form av:
 - kränkningar och förödmjukelser
 - digitalt våld
 - kontrollerande beteende
 - trakasserier och stalkning
 - hot
 - hot med vapen
- fysiskt våld i form av:
 - misshandel
 - grov misshandel
 - våld med vapen
- sexuellt våld genom:
 - oaktsamhet
 - tvång
 - utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation.

Begrepp som används i rapporten

I det här avsnittet följer definitioner av olika relevanta begrepp som används i den här rapporten, samt en beskrivning av hur operationaliseringen av olika typer av våld ser ut. Det kompletta frågeavsnittet återfinns i bilaga 2.

Det är viktigt att ha i åtanke att en händelse som sker vid en tidpunkt kan innehålla flera olika typer av våld samtidigt (exempelvis både hot och

⁴ Se bilaga 2 för det kompletta frågeformuläret. För en genomgång av vilka frågor som ingår i den ordinarie NTU-undersökningen, se den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

⁵ Se avsnittet om begrepp som används i rapporten för en detaljerad beskrivning av de olika typerna av händelser.

misshandel), och det är inte möjligt att kontrollera att respondenten i undersökningen svarar att hen varit utsatt för båda dessa typer av händelser. Det ger en antydning om hur komplicerat det är att undersöka våld i nära relationer, och det innebär att resultaten i den här rapporten bör betraktas som en uppskattning av miniminivån av andelen personer som utsätts för olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner.

Nära relation

I den här rapporten definieras en nära relation som en pågående eller avslutad partnerrelation som varat minst en månad. Med partnerrelation menas ett förhållande med en partner, vare sig man bor eller har bott ihop eller inte. Det kan till exempel vara med en pojkvän/flickvän, make/maka eller sambo/särbo. Det kan också vara långvarig dejting eller annan intim/sexuell relation.

Begreppen brott och våld

Frågeavsnittet som använts i den här rapporten inkluderar frågor om en rad olika händelser, allt från exempelvis kränkningar, trakasserier, digitalt våld och kontrollerande beteende till misshandel och sexuellt våld. Gemensamt för dessa handlingar är att de i allmänhet brukar benämnas som olika former av våld.

En del av frågorna är i viss utsträckning formulerade så att de överensstämmer med den juridiska definitionen av olika typer av brott i brottsbalken. I vissa fall fångar dock frågorna ett bredare spektrum av händelser (exempelvis händelser som rör kränkningar och kontrollerande beteende), som inte säkert skulle bedömas som brottsliga enligt en juridisk definition. Den typen av händelser kan vara mycket skadliga och därmed våldsamma i den meningen, utan att de utgör brottsliga handlingar. Även om en del av frågorna i viss utsträckning är konstruerade för att efterlikna den juridiska definitionen av vissa typer av brott, är det i slutändan ändå respondentens tolkning av frågan som avgör vilka händelser som inkluderas.

På grund av det, i kombination med det faktum att begreppet brott egentligen inkluderar många andra typer av handlingar som är brottsliga enligt brottsbalken (t.ex. stöld) men som inte typiskt sett är sådant som sker inom parrelationer, används i den här rapporten begreppet våld i nära relation när resultaten presenteras. Det är även i enlighet med den

begrepps användning som är mest etablerad när det gäller det här fenomenet.

Återkommande utsatthet

Återkommande utsatthet definieras i undersökningen som att man blivit utsatt av en nuvarande eller tidigare partner någon gång i månaden eller oftare under 2022. De personer som svarat att utsattheten skedde någon eller några gånger under 2022 ingår alltså inte i den här definitionen. Det är viktigt att ha i åtanke att de som blivit utsatta återkommande inte behöver ha blivit det av en och samma partner, utan det kan ha varit olika personer som varit gärningspersoner.

Ekonomiskt våld

Ekonomiskt våld mäts i den här rapporten genom en fråga om ifall en nuvarande eller tidigare partner bestämt över respondentens pengar, eller över annat som rör respondentens ekonomi, mot dennas vilja. Det kan till exempel handla om att partnern inte tillåtit att respondenten har egna pengar, gömt undan gemensamma pengar, tvingat respondenten att ta lån eller själv tagit lån i respondentens namn mot dennas vilja eller vetskap. Ekonomiskt våld utgör en egen kategori genom alla redovisningar.

Materiellt våld

Materiellt våld mäts i den här rapporten genom en fråga om ifall en nuvarande eller tidigare partner slagit sönder eller på annat sätt förstört saker så att respondenten blev sårad eller skräm d. Det kan till exempel handla om att partnern slagit sönder inredning, förstört foton, klippt sönder respondentens kläder eller tvingat respondenten att själv förstöra saker av särskild betydelse. Materiellt våld utgör en egen kategori genom alla redovisningar.

Psykiskt våld

I begreppet psykiskt våld ingår sex olika typer av händelser som mäts med varsin fråga: kränkningar och förödmjukelser, digitalt våld, kontrollerande beteende, trakasserier och stalkning, hot samt hot med vapen. Dessa sex olika typer av händelser särredovisas även i vissa redovisningar.

Kränkningar och förödmjukelser definieras som att en nuvarande eller tidigare partner sagt eller gjort saker som har fått respondenten att känna sig kränkt, hånad, nedvärderad eller förödmjukad. Det kan till

exempel handla om att partnern sagt elaka saker till respondenten eller om denna inför andra, inte låtsats om respondenten eller spottat på respondenten.

Digitalt våld definieras som att en nuvarande eller tidigare partner använt sig av mobil, surfplatta eller dator på ett sätt som gjort att respondenten känt sig övervakad eller kontrollerad. Det kan till exempel handla om att partnern kontrollerat respondentens sökhistorik eller inlägg i sociala medier, kontrollerat var respondenten har varit genom GPS eller läst dennas sms eller mejl. Det kan också handla om att partnern spridit känslig information, bilder eller filmer.

Kontrollerande beteende definieras som att en nuvarande eller tidigare partner bestämt eller försökt bestämma vad respondenten får eller inte får göra. Det kan till exempel handla om att partnern bestämt att respondenten inte får träffa vissa personer, att denna inte får gå hemifrån, eller vilka kläder som respondenten ska ha på sig.

Trakasserier och stalkning definieras som att en nuvarande eller tidigare partner förföljt eller trakasserat respondenten. Det kan till exempel handla om att partnern bevakat respondenten eller tagit kontakt med denna upprepade gånger mot dennas vilja.

Hot definieras som att en nuvarande eller tidigare partner hotat respondenten så att denna blev rädd.⁶ Hoten kan till exempel handla om att skada respondenten, sig själv, någon annan eller ett husdjur. Hoten kan också handla om att förstöra föremål, om att sprida information, rykten, bilder, eller filmer, eller om att respondenten inte ska få träffa sina barn.

Hot med vapen definieras som att en nuvarande eller tidigare partner hotat att skada respondenten med en kniv eller ett skjutvapen. Det kan till exempel handla om att hålla en kniv mot respondentens kropp eller rikta ett skjutvapen mot denna.

Fysiskt våld

I begreppet fysiskt våld ingår tre olika typer av händelser som mäts med varsin fråga: misshandel, grov misshandel respektive våld med vapen. Dessa tre olika typer av händelser särredovisas även i vissa redovisningar.

⁶ Begreppet hot har i den här undersökningen en bredare definition än olaga hot i 4 kap. 5 § brottsbalken.

Misshandel definieras som att en nuvarande eller tidigare partner på ett våldsamt sätt hållit fast respondenten, knuffat, dragit i håret, gett denna en örfil eller liknande.⁷

Grov misshandel definieras som att en nuvarande eller tidigare partner slagit respondenten med knytnäve eller med ett föremål, sparkat denna, eller liknande.⁸

Våld med vapen definieras som att en nuvarande eller tidigare partner skadat respondenten genom att använda en kniv eller ett skjutvapen.

Sexuellt våld

I begreppet sexuellt våld ingår tre olika typer av händelser som mäts med varsin fråga: sexuellt våld genom oaktsamhet, sexuellt våld genom tvång respektive sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation. Dessa tre olika typer av händelser särredovisas även i vissa redovisningar.

Sexuellt våld genom oaktsamhet definieras som att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med respondenten fast hen borde förstått att respondenten inte ville det.

Sexuellt våld genom tvång definieras som att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med respondenten, eller gjort något sexuellt med respondenten mot dennas vilja, eller genom att använda hot eller våld.

Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation definieras som att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med respondenten, eller gjort något sexuellt med denna när denna befann sig i en utsatt eller hjälplös situation. Det kan till exempel handla om att respondenten sov, var påverkad av alkohol, droger eller medicin, var sjuk eller blev så rädd att hen inte kunde röra sig (så kallad *frozen fright*).

Resultatredovisning

Frågeavsnittet om våld i nära relationer inleds med en fråga där respondenterna ombeds uppge om de just nu har, eller någon gång har haft, en partnerrelation som varat minst en månad.⁹ I samband med den frågan

⁷ Begreppet misshandel har i den här undersökningen en bredare definition än misshandel i 3 kap. 5 § brottsbalken.

⁸ Begreppet grov misshandel har i den här undersökningen en bredare definition än grov misshandel i 3 kap. 6 § brottsbalken.

⁹ I bilaga 2 återfinns det kompletta frågeformuläret som användes.

finns det också information om att avsnittet handlar om händelser som kan ha skett i en pågående relation, i en tidigare relation eller efter att relationen tagit slut.

Av de 9 188 personer som medverkade i undersökningen uppgav 6 971 personer (75,9 procent) att de har eller har haft en sådan relation (tabell 1.1). Dessa personer har fått följdfrågor om våld i nära relation under livstiden samt under föregående år (2022). Totalt 1 380 personer (15,0 procent) uppgav att de aldrig haft en sådan parrelation, medan 837 personer (9,1 procent) valde att inte svara alls på frågan, eller uppgav i de ordinarie NTU-frågorna att de bor med en make/maka/sambo/partner, men trots det svarade nej på frågan om partnerrelation.¹⁰

I analyserna för utsatthet i befolkningen (16–84 år) ingår även de personer som uppger att de inte haft någon partnerrelation, och de är kategoriserade som ej utsatta. Det beror på att om de aldrig har varit i en relation kan de heller aldrig ha utsatts i en relation.

Tabell 1.1. Antal och andel personer som besvarat den inledande frågan om partnerrelation.

	Antal	Procent
Har eller har haft en partnerrelation som varat minst en månad	6 971	75,9
Har inte, och har aldrig haft, en partnerrelation som varat minst en månad	1 380	15,0
Bortfall	837	9,1
Totalt	9 188	100,0

I den här rapporten presenteras en stor del av huvudresultaten med hjälp av figurer och tabeller med tillhörande text som ska hjälpa läsaren att tolka resultaten. Ytterligare resultat presenteras i form av en tabellbilaga¹¹ på Brås webbplats (www.bra.se).

I kapitel 2–6 presenteras rapportens huvudresultat, uppdelade på utsatthet under föregående år (2022), återkommande utsatthet under 2022, anmälningsbenägenhet, behov av stöd eller hjälp, samt utsatthet under livstiden. Det bör noteras att skillnader som lyfts fram i rapporten inte nödvändigtvis är statistiskt signifikanta. Vissa redovisningar görs för varje

¹⁰ Av dessa var det 124 personer som inte svarade på frågan om partnerrelation alls, och 713 personer som i de ordinarie NTU-frågorna uppgav att de bor med en make/maka/sambo/partner, men sedan svarade nej på frågan om de har eller har haft en partnerrelation som varat minst en månad.

¹¹ I tabellbilagan på Brås webbplats särredovisas de olika redovisningsgrupperna per typ av våld där så är möjligt. För utsatthet för våld med vapen under 2022 är det dock för få personer i datamaterialet som uppgett utsatthet för att det ska vara försvarbart ur statistisk synpunkt att särredovisa de olika redovisningsgrupperna.

enskild typ av händelse som efterfrågas i enkäten, och vissa redovisningar görs för de fem övergripande kategorierna ekonomiskt våld, materiellt våld, psykiskt våld, fysiskt våld och sexuellt våld.

Svarsfördelningen redovisas i procent i tabeller och figurer. Notera att alla figurer inte har samma skala på y-axeln. Avrundning av procenttal innebär i vissa fall att svarsandelarna inte summerar till exakt 100 procent.

- När ett kryss (x) förekommer i en tabell innebär det att antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (<100), och därför inte kan redovisas.
- När ett bindestreck (-) förekommer i en tabell innebär det att observationer finns men att procentandelen är avrundad till 0,0.
- När en punkt (.) förekommer innebär det att observationer saknas, det vill säga att antalet är 0 (noll).

Redovisningsgrupper

Bakgrundsinformation om kön¹², ålder, svensk respektive utländsk bakgrund, individens disponibla inkomst, kommungrupp, socioekonomisk områdestyp och utbildning hämtas från befintliga register hos SCB.¹³

Bakgrundsinformation om familjetyp och bostadstyp kommer från enkätunderlaget. Bakgrundsinformationen har använts till att klassificera respondenterna till vedertagna redovisningsgrupper och används för att belysa skillnader mellan olika grupper i befolkningen.

Familjetyp beskriver om respondenten är sammanboende med make, maka, sambo eller partner, eller inte sammanboende (ensamstående), och om respondenten bor med barn under 20 år eller inte (inte egna syskon). Det behöver alltså inte vara respondentens biologiska barn. En person som har en partner som den inte bor tillsammans med räknas som ensamstående i redovisningen av familjetyp. Det är den utsattas levnadssituation vid tillfället för besvarandet av enkäten som redovisas, vilket inte behöver vara samma levnadssituation som när utsattheten skedde. Det behöver inte heller vara så att den utsatta personen blivit utsatt av personen som den bor med vid tillfället för besvarandet av enkäten, utan gärningspersonen kan vara en före detta partner.

¹² Här avses juridiskt kön.

¹³ Variabeln utbildning skapas utifrån en kombination av registeruppgifter och en fråga i enkäten.

Disponibel inkomst avser den inkomst som finns att förfoga över efter skatt. Den disponibla inkomsten omfattar alla inkomster efter skatt och inkluderar alla transfereringar som barnbidrag och sjukpenning. Det handlar här om individens disponibla inkomst, inte hushållets disponibla inkomst. Måttet för individens disponibla inkomst är indelat i kvartiler, det vill säga inkomsten är indelad utifrån fjärdedelar av undersökningspopulationen. Den första kvartilen inkluderar den fjärdedel individer som står för den lägsta totala disponibla inkomsten, och den fjärde kvartilen inkluderar den fjärdedel individer som står för den högsta disponibla inkomsten.

Kommungrupp baseras på befolknings- och näringsstruktur, och delar in Sveriges kommuner i nio olika grupper, som i sin tur delas in i tre övergripande grupper: storstäder och storstadsnära kommuner; större städer och kommuner nära större stad; samt mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner (SKR 2022).

Socioekonomisk områdestyp är en områdesindelning som baseras på befolkningsstatistik om socioekonomiska faktorer, och som här redovisas för tre kategorier: områden med socioekonomiska utmaningar (områdestyp 1–2), socioekonomiskt blandade områden (områdestyp 3) och områden med goda socioekonomiska förutsättningar (områdestyp 4–5).¹⁴

¹⁴ För mer information, se den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

2. Utsatthet under 2022

I det här kapitlet presenteras de generella mönster som framkommit som rör utsatthet för våld i nära relation under föregående år (2022).

Rapporten omfattar ett brett spektrum av våld: allt från icke fysiskt våld (som till exempel kränkningar och förödmjukelser, digitalt våld och ekonomiskt våld) till fysiskt våld av varierande allvarlighetsgrad (som till exempel knuffar, örfilar, sexuellt våld genom oaktsamhet, knytnävsslag, sparkar, våld med vapen samt sexuellt våld genom tvång). Det är därför viktigt att ha i åtanke att vissa av de typer av våld som studeras i den här rapporten inte nödvändigtvis är gärningar som är straffbelagda enligt lag, och att en gärning kan bedömas olika beroende på om den utsatta skadas eller inte (en knuff kan t.ex. betraktas som misshandel om den utsatta skadas). Vad som betraktas som våld av den utsatta är också beroende på sammanhanget där våldet sker, och i vissa sociala sammanhang kan det finnas högre tolerans för våld än i andra.

Samtliga resultat som presenteras i figurer i det här kapitlet återfinns även för samtliga personer och särredovisade för kön där så är möjligt i tabell 2A–2Q i tabellbilagan på Brås webbplats (www.bra.se).

Utsatthet bland samtliga och efter kön

Totalt uppger 13,6 procent av befolkningen (16–84 år) att de blivit utsatta för någon typ av våld i nära relation under 2022 (tabell 2.1). Det är en större andel kvinnor än män som uppger att de blivit utsatta (15,2 respektive 11,7 procent).

Vanligast förekommande är att utsättas för någon form av psykiskt våld (11,8 procent), och inom den kategorin är det vanligast att ha blivit utsatt för kränkningar och förödmjukelser, följt av att partnern har ett kontrollerande beteende. Det här mönstret gäller för både män och kvinnor.

Andelen som uppger utsatthet för fysiskt våld och sexuellt våld var lägre (2,3 respektive 2,8 procent). Inom kategorin fysiskt våld är det mest vanligt förekommande med misshandel, och mindre vanligt med grövre misshandel och våld med vapen. Inom kategorin sexuellt våld är det vanligast att ha blivit utsatt för sexuellt våld genom oaktsamhet, dvs. att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med den som utsatts fast partnern

borde förstått att den utsatta inte ville det. Vidare är det näst vanligast med sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation, och minst vanligt förekommande med sexuellt våld genom tvång.

Den största skillnaden mellan män och kvinnor sett till andelar återfinns för sexuellt våld, där det är 0,9 procent av männen och 4,4 procent av kvinnorna som uppger att de blivit utsatta.

För majoriteten av de olika typerna av våld är det en större andel kvinnor än män som uppger utsatthet, men för ekonomiskt våld, digitalt våld, kontrollerande beteende och grov misshandel råder det motsatta förhållandet. Det är dock inte några stora skillnader.

Tabell 2.1. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. För samtliga, samt särredovisning för kön.

	Samtliga	Män	Kvinnor
Utsatt för någon av nedanstående typer av våld	13,6	11,7	15,2
Ekonomiskt våld	1,6	1,9	1,4
Materiellt våld	2,3	1,3	3,3
Psykiskt våld	11,8	10,7	12,9
Kränkningar och förödmjukelser	9,1	6,9	10,9
Digitalt våld	3,0	3,1	2,9
Kontrollerande beteende	5,6	6,0	5,2
Trakasserier och stalkning	1,9	1,6	2,2
Hot	2,4	1,7	3,0
Hot med vapen	0,1	0,1	0,1
Fysiskt våld	2,3	2,0	2,6
Misshandel	2,0	1,5	2,5
Grov misshandel	0,9	1,0	0,8
Våld med vapen	-	.	-
Sexuellt våld	2,8	0,9	4,4
Sexuellt våld genom oaktsamhet	2,5	0,7	4,0
Sexuellt våld genom tvång	0,3	0,1	0,4
Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation	1,3	0,4	2,1

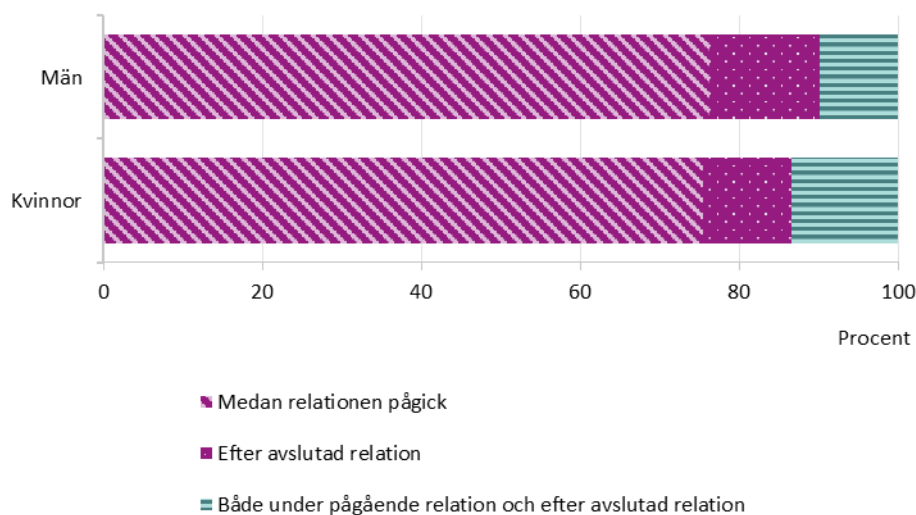
Punkt (.) innebär att observationer saknas, dvs. att antalet är 0 (noll).

Streck (-) innebär att observationer finns men att andelen är avrundad till 0,0.

Bland dem som uppger att de utsattes för något våld under 2022 av en nuvarande eller tidigare partner uppger majoriteten att utsattheten enbart skedde medan relationen pågick (figur 2.1). Det gäller för både män och kvinnor. Samtidigt uppger en något större andel utsatta män än kvinnor att

utsattheten enbart skedde efter att relationen tog slut (13,8 respektive 11,0 procent), medan en större andel kvinnor än män uppger att utsattheten skedde både medan relationen pågick och efter att den tagit slut (13,4 procent för kvinnor och 9,9 procent för män).

Figur 2.1. Fördelning (%) av när utsattheten skedde, bland dem som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön. Se även tabell 2A i tabellbilagan på Brås webbplats.

Utsatthet utifrån gärningspersonens kön

I undersökningen ställdes en fråga om kön på den person man blivit utsatt av under 2022. Om respondenten blev utsatt i flera olika relationer under året gällde frågan för den senaste relationen.

Bland både utsatta män och kvinnor är partnern i majoriteten av fallen en person av motsatt kön (tabell 2.2). Bland de män som utsattes för våld i nära relation under 2022 uppger dock 4,2 procent att partnern som utsatt dem var en man, och bland de utsatta kvinnorna uppger 1,8 procent att partner som utsatt dem var en kvinna.

Tabell 2.2. Fördelning (%) av kön hos partnern, bland dem som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön.

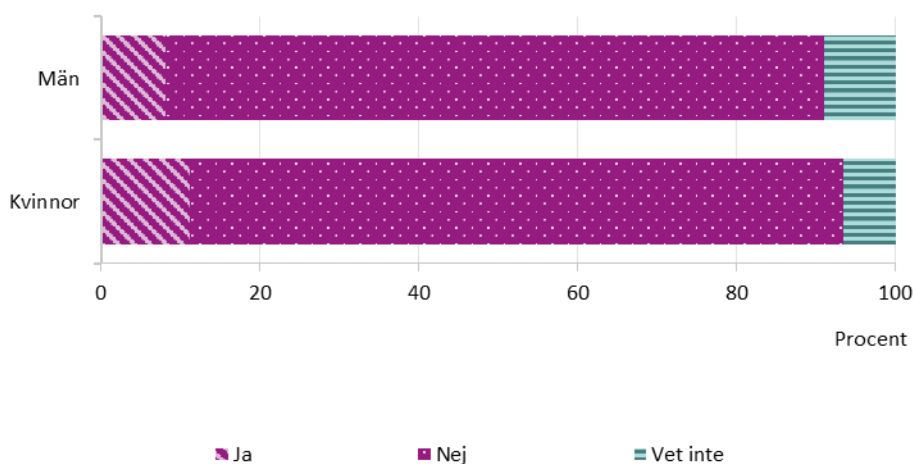
Kön på partnern	Utsatta män	Utsatta kvinnor
Manlig partner	4,2	97,7
Kvinnlig partner	94,9	1,8
Partner med annat kön	0,9	0,5

Barn som sett eller hört våldet

Majoriteten av de utsatta som har barn uppger att barnen inte sett eller hört något våld (82,5 procent), medan 9,9 procent uppger att barnen har sett eller hört våldet och 7,5 procent uppger att de inte vet om så varit fallet. Det innebär att för ungefär var femte utsatt (17,5 procent) som har barn kan barnet ha sett eller hört våldet.

Bland utsatta kvinnor med barn uppger 11,2 procent att barnen sett eller hört våldet, medan motsvarande andel bland män är 8,2 procent (figur 2.2). Samtidigt är det en något större andel av de utsatta männen som uppger att de inte vet om barnen sett eller hört något av våldet, jämfört med motsvarande andel kvinnor.

Figur 2.2. Fördelning (%) av om den utsattas barn sett eller hört något våld, bland dem som har barn och som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön. Se även tabell 2B i tabellbilagan på Brås webbplats.

Utsatthet under 2022 i olika grupper i befolkningen

I det här avsnittet redovisas självrapporterad utsatthet under 2022 bland män och kvinnor utifrån redovisningsgrupperna ålder, svensk respektive utländsk bakgrund, utbildning, familjetyp, bostadstyp, disponibel inkomst, kommungrupp samt socioekonomisk områdestyp.

Ålder

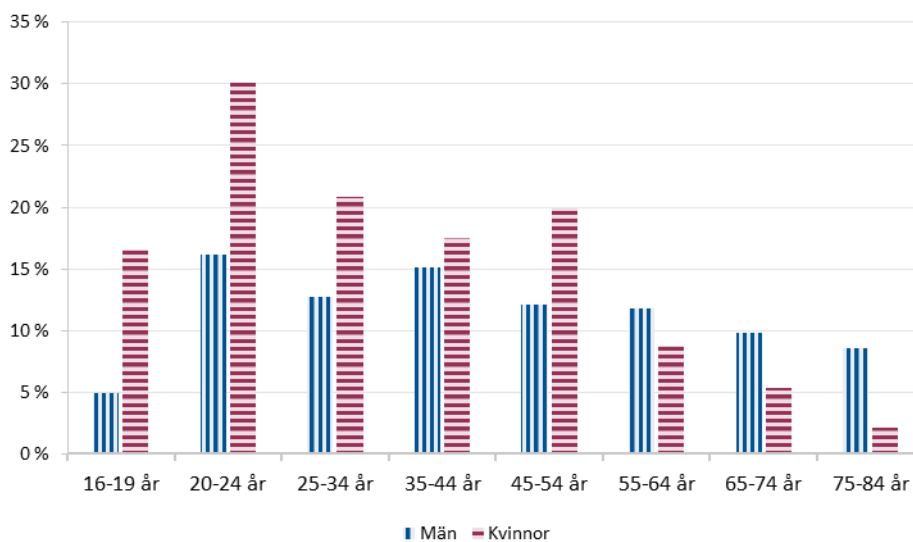
Det är vanligare att yngre personer uppger att de blivit utsatta för våld i nära relation under 2022, jämfört med äldre. Störst andel utsatta återfinns i åldersgruppen 20–24 år, där 23,8 procent uppger att de blivit utsatta, följt av gruppen 25–34 år med 17,3 procent. Minst andel som uppger att de utsatts återfinns i den äldsta gruppen (5,0 procent).

För kvinnor ser mönstret ut på samma sätt som när samtliga utsatta studeras (figur 2.3). Bland kvinnor uppger 30,0 procent i åldersgruppen 20–24 år att de blivit utsatta.

För män ser mönstret något annorlunda ut. Andelen utsatta är visserligen störst inom åldersgruppen 20–24 år även för män (16,1 procent), men därefter är det män i gruppen 35–44 år som i störst grad uppger att de blivit utsatta.

Andelen utsatta kvinnor är större än andelen män i samtliga åldersgrupper mellan 16 och 54 år, medan andelen män är större i åldersgrupperna mellan 55 och 84 år. Störst är skillnaden mellan könen i gruppen 20–24 år.

Figur 2.3. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och ålder. Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån ålder framkommer att mönstret ser olika ut för olika typer av våld (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats). Majoriteten av våldstyperna är vanligast i

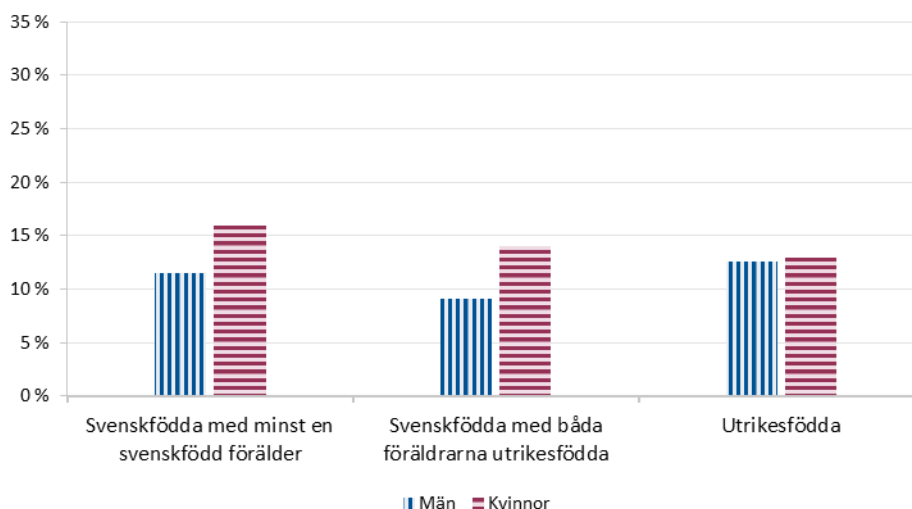
åldersgruppen 20–24 år, dock finns två undantag: ekonomiskt våld är vanligast bland personer i åldrarna 45–54 samt 55–64 år, och hot är lika vanligt i åldersgruppen 16–19 år som i åldersgruppen 20–24 år.

Svensk respektive utländsk bakgrund

Resultaten i rapporten visar att andelen som uppger utsatthet under 2022 är något större bland svenskfödda personer med minst en svenskfödd förälder (13,9 procent), än i övriga två grupper (12,7 procent för utrikesfödda och 11,8 procent för svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda).

När män och kvinnor studeras separat framkommer dock lite annorlunda mönster (figur 2.4). För kvinnor är andelen utsatta störst bland svenskfödda med minst en svenskfödd förälder, följt av svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda samt utrikesfödda. För män är andelen utsatta störst bland utrikesfödda, följt av svenskfödda med minst en svenskfödd förälder och svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda.

Figur 2.4. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och svensk respektive utländsk bakgrund. Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån svensk respektive utländsk bakgrund framkommer att mönstret ser olika ut för olika typer av våld (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats). Som exempel kan nämnas att ekonomiskt, materiellt och digitalt våld samt misshandel är vanligare att utsättas för bland svenskfödda med båda föräldrarna

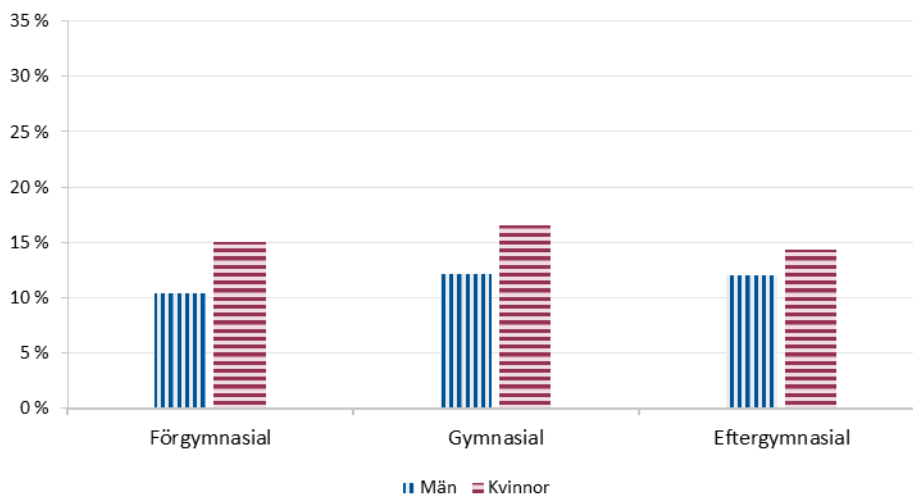
utrikesfödda, medan kränkningar och förödmjukelser är vanligare bland svenskfödda med minst en svenskfödd förälder och bland utrikesfödda. Att utsättas för kontrollerande beteende är vanligast bland utrikesfödda personer. Att utsättas för sexuellt våld är något vanligare bland svenskfödda med minst en svenskfödd förälder.

Utbildningsnivå

Det förekommer vissa skillnader i utsatthet mellan personer med olika utbildningsnivåer, där personer med gymnasial utbildning uppger utsatthet i högst utsträckning (14,3 procent), och personer med förgymnasial utbildning uppger utsatthet i lägst utsträckning (12,8 procent).

Mönstren skiljer sig något mellan män och kvinnor (figur 2.5). Bland män är utsattheten på i princip samma nivå för personer med gymnasial och eftergymnasial utbildning, och något lägre för personer med förgymnasial utbildning. Bland kvinnor är utsattheten högre bland personer med gymnasial utbildning och något lägre för personer med förgymnasial respektive eftergymnasial utbildning.

Figur 2.5. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och utbildningsnivå. Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån utbildningsnivå framkommer att mönstret ser olika ut för olika typer av våld (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats). För majoriteten av våldstyperna är det vanligast att personer med förgymnasial utbildning uppger utsatthet – det gäller exempelvis för materiellt våld, kontrollerande beteende, hot och

olika former av fysiskt våld och sexuellt våld. Andelen utsatta för kränkningar och förödmjukelser samt digitalt våld är mer lika oavsett utbildningsnivå. Ekonomiskt våld är något mer vanligt bland personer med gymnasial utbildning, jämfört med övriga två grupper.

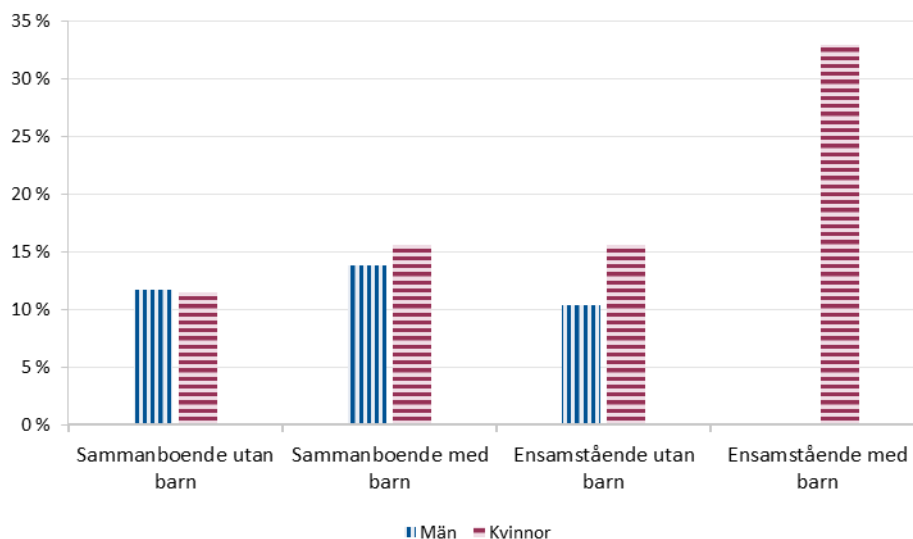
Familjetyp

Det är betydligt vanligare att personer som är ensamstående med barn uppger att de blev utsatta för våld i nära relation under 2022, jämfört med personer inom övriga familjetyper (26,7 procent jämfört med 11,6–14,7 procent). Andelen som i lägst utsträckning uppger att de utsatts är sammanboende utan barn (11,6 procent).

När män och kvinnor studeras separat framkommer samma mönster bland kvinnor, där utsattheten bland dem som är ensamstående med barn är 32,9 procent, jämfört med kvinnor som lever i övriga typer av familjer (11,5–15,6 procent) (figur 2.6). Minst andel som uppger att de utsatts är kvinnor sammanboende utan barn. Bland män framkommer dock inte samma mönster; för den gruppen är andelen utsatta störst bland sammanboende med barn och minst bland ensamstående utan barn (13,8 respektive 10,4 procent). För män är det dock inte möjligt att särredovisa ensamstående med barn på grund av att antalet personer i den gruppen är för litet i datamaterialet.

Här är det viktigt att ha i åtanke att analysen speglar den familjerelation man lever i vid besvarandet av enkäten, vilket inte behöver vara samma familjerelation man levde i när utsattheten skedde.

Figur 2.6. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och familjetyp.^a Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

^a Antalet observationer bland män som är ensamstående med barn är för litet (<100), vilket innebär att resultatet enbart redovisas för kvinnor.

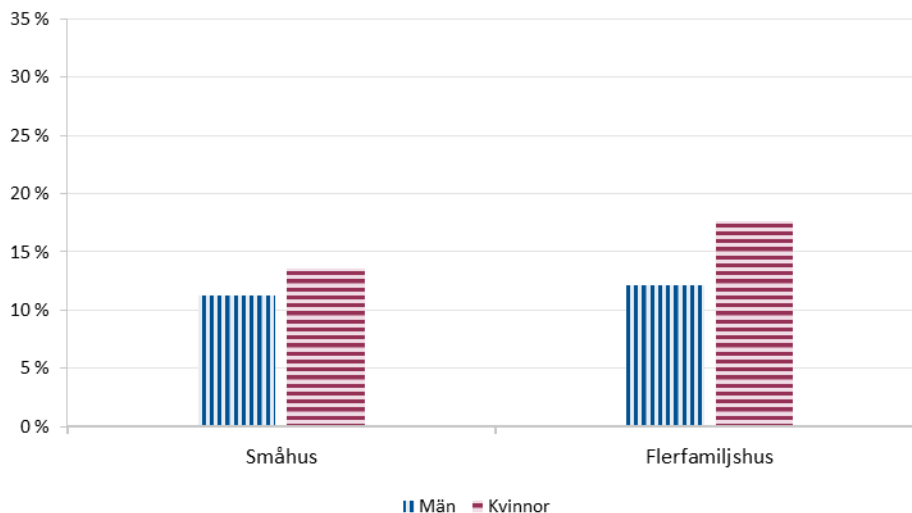
Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån familjetyp framkommer att ensamstående med barn uppger högst utsatthet oavsett typ av våld som studeras (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats). Ett undantag är dock olika former av sexuellt våld, där det är i princip lika vanligt att ensamstående utan barn uppger utsatthet, som ensamstående med barn.

Bostadstyp

Det är vanligare att uppge utsatthet för våld i nära relation under 2022 bland personer som bor i flerfamiljshus, jämfört med personer som bor i småhus (15,1 respektive 12,5 procent).

Det är främst bland kvinnor som den skillnaden framkommer, där 17,6 procent av kvinnor boende i flerfamiljshus uppger utsatthet under 2022 jämfört med 13,5 procent av boende i småhus (figur 2.7). Bland män är andelarna som uppger att de utsatts på en mer lika nivå oavsett bostadstyp.

Figur 2.7. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och bostadstyp. Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

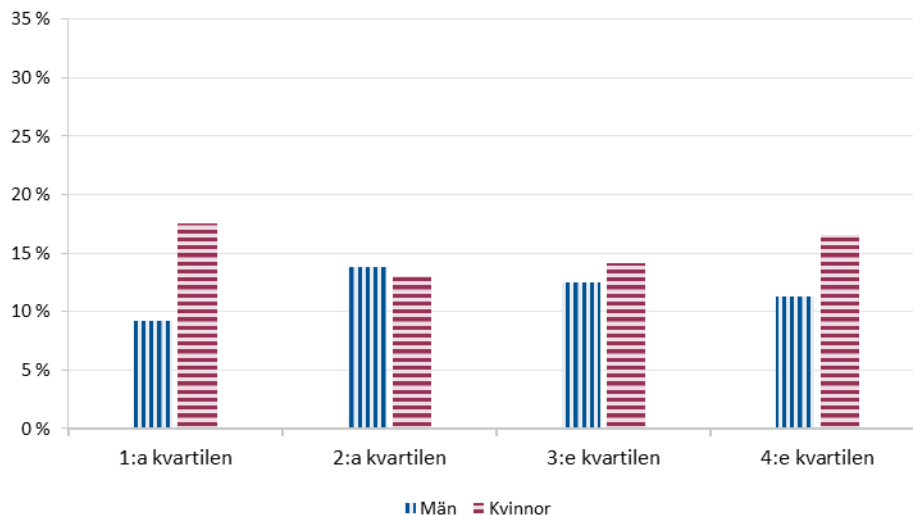
Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån bostadstyp framkommer att personer boende i flerfamiljshus uppger högre utsatthet oavsett typ av våld som studeras (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats).

Disponibel inkomst

Totalt sett framkommer ingen tydlig skillnad i utsatthet utifrån disponibel inkomst, utan andelen utsatta varierar mellan som lägst 13,3 procent inom den andra kvartilen och som högst 14,1 procent i den första kvartilen.

När analysen delas upp på kön framkommer dock två olika mönster i utsattheten (figur 2.8). Bland kvinnor är utsattheten större i kvartilerna med lägst respektive högst inkomst, medan utsattheten bland män i stället är större i de mellersta kvartilerna. Det medför att könsskillnaden i utsatthet är störst i den lägsta och högsta kvartilen, medan utsattheten är mer jämnt fördelad mellan könen i de mittersta kvartilerna.

Figur 2.8. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och individens disponibla inkomst. Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

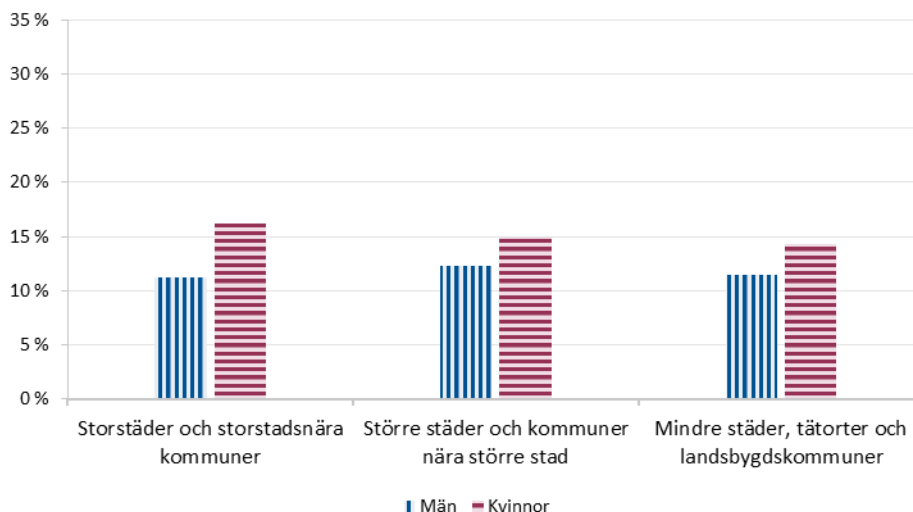
Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån disponibel inkomst framkommer att för majoriteten av typerna av våld är utsattheten högst bland personer i kvartilen med lägst inkomst (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats). Ett undantag är ekonomiskt våld, där utsattheten är i princip lika oavsett inkomst.

Kommungrupp

Totalt sett framkommer det ingen tydlig skillnad i utsatthet mellan personer som bor i olika kommungrupper; utsattheten varierar mellan 13,0 procent i mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner och 13,9 procent i storstäder och storstadsnära kommuner.

Bland kvinnor är utsattheten något högre i storstäder och storstadsnära kommuner (16,1 procent), jämfört med övriga två kommungrupper (14,3–14,9 procent) (figur 2.9). För män är utsattheten på ungefär samma nivå oavsett vilken kommungrupp som studeras.

Figur 2.9. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och kommungrupp. Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

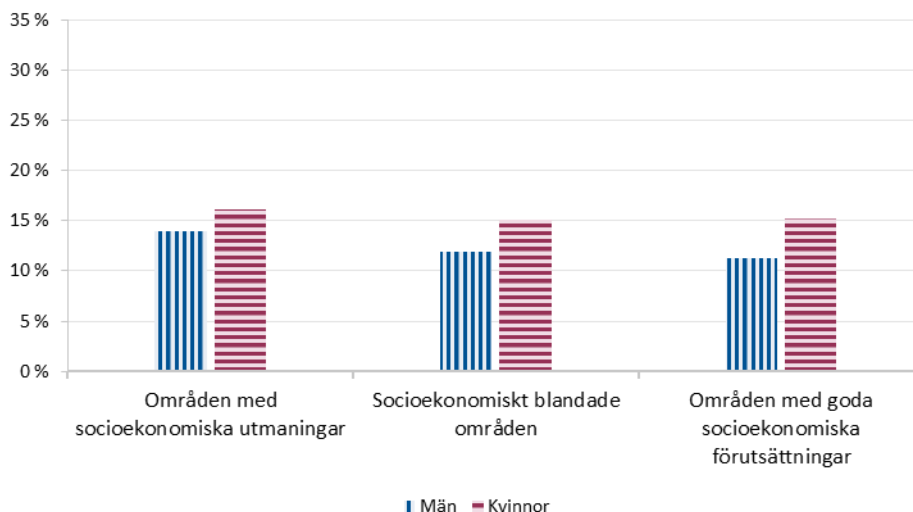
Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån kommungrupp framkommer att mönstret ser olika ut för olika typer av våld (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats). Som exempel kan nämnas att det är något vanligare att uppge utsatthet för kränkningar och förödmjukelser, materiellt våld, digitalt våld och misshandel bland personer som bor i storstäder och storstadsnära kommuner, medan det är vanligare att personer som bor i mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner uppger att de utsatts för trakasserier. För ekonomiskt våld och kontrollerande beteende är andelen utsatta störst i större städer och kommuner nära större städer.

Socioekonomisk områdestyp

Utsattheten är något högre bland personer som bor i områden med socioekonomiska utmaningar (15,1 procent), jämfört med personer som bor i socioekonomiskt blandade områden och områden med goda socioekonomiska förutsättningar (13,5 respektive 13,4 procent).

Bland män är det en något större andel utsatta bland dem som bor i områden med socioekonomiska utmaningar (13,9 procent) jämfört med personer som bor i övriga två områden (11,2–11,9 procent) (figur 2.10). Bland kvinnor framkommer i princip ingen skillnad mellan personer boende i de olika typerna av områden.

Figur 2.10. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kön och socioekonomisk områdestyp. Se även tabell 2C i tabellbilagan på Brås webbplats.

Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån socioekonomisk områdestyp framkommer att mönstret ser olika ut för olika typer av våld (se tabell 2D–2P i tabellbilagan på Brås webbplats). Som exempel kan nämnas att utsatthet för materiellt våld och misshandel är något vanligare i områden med socioekonomiska utmaningar jämfört med övriga områden, medan ekonomiskt våld är något vanligare i socioekonomiskt blandade områden. Hot och sexuellt våld genom oaktsamhet är något vanligare i socioekonomiskt blandade områden och områden med goda socioekonomiska förutsättningar. Utsatthet för kränkningar och förödmjukelser är ungefär lika vanligt i områden med socioekonomiska utmaningar och områden med goda socioekonomiska förutsättningar, och mindre vanligt i socioekonomiskt blandade områden.

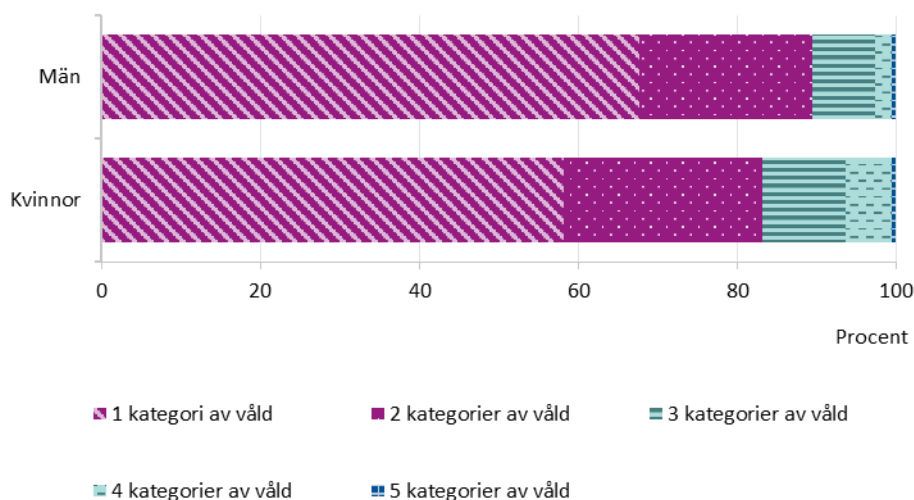
Utsatthet för flera olika typer av våld

Bland de personer som utsattes för våld i nära relation under 2022 är det vanligt att ha blivit utsatt för flera olika typer av våld. Totalt uppger 61,9 procent att de blev utsatta för en (1) kategori av våld under 2022 medan 38,1 procent uppger att de utsatts för minst två av de kategorier av våld som ingår i undersökningen.¹⁵

¹⁵ I den analysen ingår de fem övergripande kategorierna ekonomiskt våld, materiellt våld, psykiskt våld, fysiskt våld och sexuellt våld.

Det är en större andel kvinnor än män som uppger att de utsatts för minst två av de övergripande kategorierna av våld under 2022 (41,9 respektive 32,3 procent) (figur 2.11).

Figur 2.11. Fördelning (%) av hur många kategorier av våld de som blivit utsatta för våld i nära relation under 2022 har blivit utsatta för. Särredovisning för kön. Se även tabell 2Q i tabellbilagan på Brås webbplats.

När man tittar på olika kombinationer av de fem övergripande kategorierna av våld framkommer det att bland dem som uppger att de blivit utsatta för två av dessa kategorier av våld är de vanligaste kombinationerna psykiskt och fysiskt våld, respektive materiellt våld och psykiskt våld. Bland dem som uppger att de blivit utsatta för tre av dessa kategorier av våld är den vanligaste kombinationen materiellt våld, psykiskt våld och fysiskt våld. Det innebär att psykiskt våld i princip alltid förekommer när en person utsatts för flera olika typer av våld i nära relation.

3. Återkommande utsatthet under 2022

Det här kapitlet inleds med en redovisning av hur ofta de som utsatts under 2022 uppger att utsattheten har skett. Därefter presenteras specifikt förekomsten av återkommande utsatthet i befolkningen under 2022. Återkommande utsatthet definieras i undersökningen som att man blivit utsatt någon gång i månaden eller oftare under 2022. De personer som svarat att utsattheten skedde någon eller några gånger under 2022 ingår alltså inte i den definitionen.

Förekomsten av återkommande utsatthet i befolkningen under 2022 redovisas för de fem övergripande kategorierna av våld: ekonomiskt våld, materiellt våld, psykiskt våld, fysiskt våld och sexuellt våld. För kategorierna psykiskt våld, fysiskt våld samt sexuellt våld, där flera olika typer av våld inkluderas i varje kategori, räcker det med att den utsatta personen uppgett att minst en av de inkluderade händelserna skett någon gång i månaden eller oftare för att hen ska betraktas som återkommande utsatt.¹⁶ Samtliga resultat som presenteras i figurer i det här kapitlet återfinns även för samtliga personer och särredovisade för kön där så är möjligt i tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats (www.bra.se).

Fördelning av hur ofta utsatthet under 2022 skedde

I det här avsnittet redovisas hur ofta de som utsatts för olika typer av våld i nära relation under 2022 uppger att utsattheten skett.

För samtliga typer av våld är det vanligast att de utsatta uppgett att det skett någon eller några gånger under året (tabell 3.1). De typer av våld som i högst utsträckning hänt oftare än så är ekonomiskt våld och kontrollerande beteende. När det gäller ekonomiskt våld uppgav 38,1 procent av de utsatta 2022 att det skedde någon gång i månaden eller oftare. Motsvarande andel för kontrollerande beteende är 36,6 procent. Det är även dessa två typer av våld som i högst utsträckning sker varje dag eller nästan varje dag.

¹⁶ I den sammanslagna kategorin fysiskt våld har dock våld med vapen exkluderats i denna analys. Det på grund av att ingen respondent svarat att den typen av våld skett återkommande under 2022, vilket leder till att resultaten blir skeva om den brottstypen inkluderas eftersom det påverkar den totala nivån för den sammanslagna kategorin.

Tabell 3.1. Fördelning (%) av hur ofta våld i nära relation skett under 2022, bland dem som uppger att de utsatts för detta under 2022.

	Någon eller några gånger under året	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Varje dag eller nästan varje dag	Totalt
Ekonomiskt våld	61,9	26,6	6,4	5,0	100,0
Materiellt våld	85,8	8,9	4,8	0,5	100,0
Kränkningar och förödmjukelser	68,2	18,9	9,3	3,6	100,0
Digitalt våld	68,4	13,7	14,3	3,6	100,0
Kontrollerande beteende	63,4	22,5	9,8	4,3	100,0
Trakasserier och stalkning	69,7	13,3	10,8	6,3	100,0
Hot	77,3	11,2	8,8	2,6	100,0
Hot med vapen	x	x	x	x	x
Misshandel	84,4	6,9	6,8	2,0	100,0
Grov misshandel	x	x	x	x	x
Våld med vapen	x	x	x	x	x
Sexuellt våld genom oaksamhet	72,0	15,3	12,7	.	100,0
Sexuellt våld genom tvång	x	x	x	x	x
Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation	x	x	x	x	x

Med (x) menas att antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (<100), och kan därför inte redovisas.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, dvs. att antalet är 0 (noll).

Återkommande utsatthet bland samtliga och efter kön

Som nämndes i inledningen till det här kapitlet definieras återkommande utsatthet som att man uppgett att man blivit utsatt *någon gång i månaden eller oftare* under 2022. De personer som svarat att utsattheten skedde någon eller några gånger under 2022 ingår alltså inte i den definitionen. Redovisningen i det här avsnittet är beräknat på andelen utsatta i befolkningen.

Totalt uppger 4,7 procent av befolkningen (16–84 år) att de blivit återkommande utsatta för våld i nära relation under 2022 (tabell 3.2). Det är en något större andel kvinnor än män som uppger att de blivit utsatta för detta (5,2 respektive 4,1 procent).

Mönstren vad det gäller återkommande utsatthet är på många sätt desamma som när man studerar den totala utsattheten för våld i nära

relation bland samtliga under 2022 (dvs. oavsett hur ofta det skett).¹⁷ Vanligast förekommande är att utsättas för återkommande psykiskt våld (4,1 procent), och inom den kategorin är det vanligast att ha blivit utsatt för återkommande kränkningar och förödmjukelser, följt av att partnern vid återkommande tillfällen har ett kontrollerande beteende. Det mönstret gäller för kvinnor, medan det för män är något vanligare med återkommande kontrollerande beteende, än med återkommande kränkningar och förödmjukelser.

Det är en mindre andel av befolkningen som uppger att de utsatts för återkommande fysiskt våld respektive sexuellt våld (0,3 respektive 0,7 procent). Inom kategorin återkommande fysiskt våld är det ungefär lika vanligt med återkommande misshandel, som med återkommande grövre misshandel. Inom kategorin sexuellt våld är det vanligast att ha blivit utsatt för återkommande sexuellt våld genom oaktsamhet, dvs. att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med den som utsatts fast partnern borde förstått att den utsatta inte ville det. Vidare är det näst vanligast med återkommande sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation, och minst vanligt förekommande med återkommande sexuellt våld genom tvång.

Den största skillnaden i återkommande utsatthet mellan män och kvinnor återfinns för sexuellt våld, där det är 0,2 procent av männen och 1,1 procent av kvinnorna som uppger att de blivit återkommande utsatta för någon form av sexuellt våld.

För majoriteten av de olika typerna av våld är det en större andel kvinnor än män som uppger återkommande utsatthet, men för återkommande kontrollerande beteende råder det motsatta förhållandet. För några av typerna av våld är andelen män och kvinnor som blivit återkommande utsatta på samma nivå (t.ex. ekonomiskt våld och misshandel).

¹⁷ Se tabell 2.1 i kapitel 2.

Tabell 3.2. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för återkommande våld i nära relation under 2022. För samtliga, samt särredovisning för kön.

	Samtliga	Män	Kvinnor
Utsatt för någon typ av återkommande våld	4,7	4,1	5,2
Ekonomiskt våld	0,6	0,6	0,6
Materiellt våld	0,3	0,2	0,5
Psykiskt våld	4,1	3,7	4,5
Kränkningar och förödmjukelser	2,9	2,0	3,6
Digitalt våld	0,9	1,0	0,9
Kontrollerande beteende	2,0	2,3	1,8
Trakasserier och stalkning	0,6	0,5	0,6
Hot	0,5	0,4	0,7
Hot med vapen	-	.	0,1
Fysiskt våld	0,3	0,3	0,3
Misshandel	0,3	0,3	0,3
Grov misshandel	0,2	0,2	0,3
Våld med vapen	.	.	.
Sexuellt våld	0,7	0,2	1,1
Sexuellt våld genom oaksamhet	0,7	0,2	1,1
Sexuellt våld genom tvång	0,1	0,1	0,1
Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation	0,4	0,1	0,6

Punkt (.) innebär att observationer saknas, dvs. att antalet är 0 (noll).

Streck (-) innebär att observationer finns men att andelen är avrundad till 0,0.

Återkommande utsatthet under 2022 i olika grupper i befolkningen

I det här avsnittet redovisas återkommande utsatthet under 2022 i befolkningen, utifrån redovisningsgrupperna ålder, svensk respektive utländsk bakgrund, utbildning, familjetyp, bostadstyp, disponibel inkomst, kommungrupp samt socioekonomisk områdestyp. Med återkommande utsatthet avses alltså de personer som uppger att utsattheten skedde någon gång i månaden eller oftare under 2022.

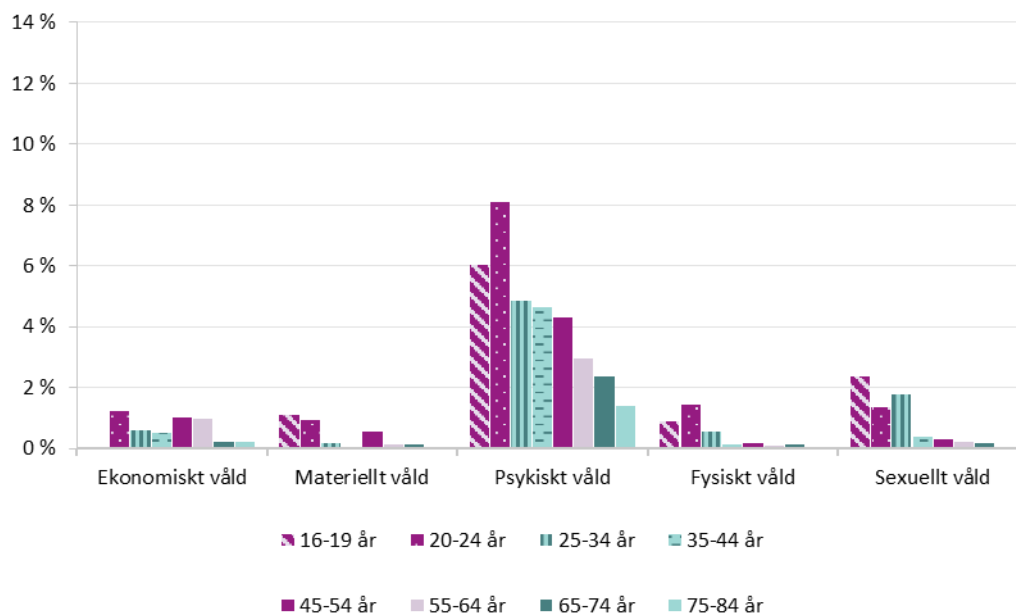
Ålder

Återkommande psykiskt våld är den vanligaste typen av våld, oavsett vilken åldersgrupp som studeras (figur 3.1). Utsattheten är störst i åldersgruppen 20–24 år, följt av gruppen 16–19 år. Därefter minskar den återkommande utsattheten ju äldre grupp som studeras.

Även återkommande sexuellt och fysiskt våld är vanligare i yngre åldersgrupper jämfört med äldre. Återkommande sexuellt våld är vanligast i den yngsta åldersgruppen (16–19 år), där 2,4 procent av befolkningen uppger att de blev återkommande utsatta under 2022.

Ett annat mönster som är värt att notera är för återkommande ekonomiskt våld, där utsattheten är högre bland personer i åldern 20–24 år samt 45–54 år och 55–64 år, medan utsattheten är något lägre i åldersgrupperna 25–34 och 35–44, samt bland personer 65 år och äldre.

Figur 3.1. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för ålder.^a Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

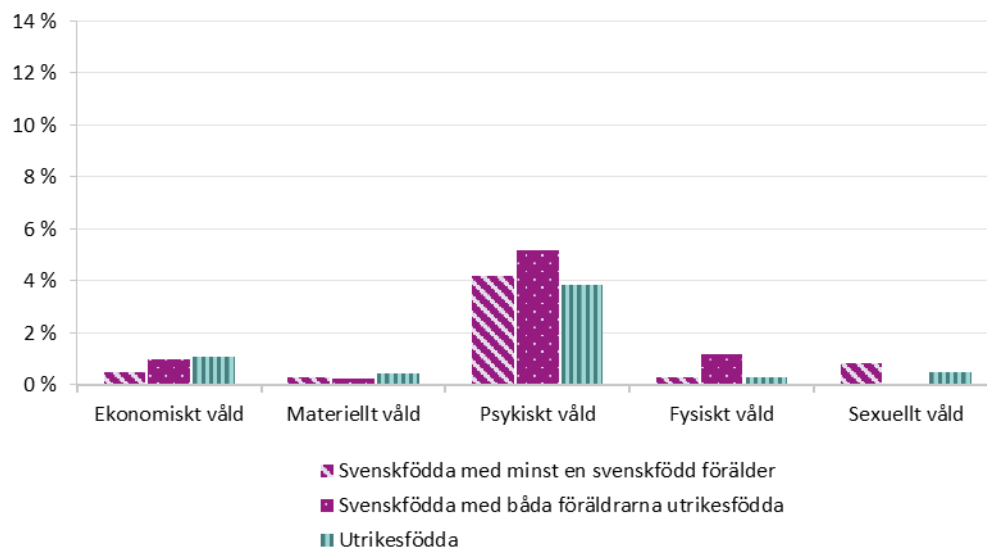
^a Där stapel saknas beror det på att ingen person i den gruppen uppgett återkommande utsatthet under 2022.

Svensk respektive utländsk bakgrund

När man studerar återkommande utsatthet utifrån svensk respektive utländsk bakgrund framkommer några mönster som bör noteras (figur 3.2). Vad det gäller utsatthet för återkommande psykiskt våld är det något vanligare att det uppges av svenskfödda personer med båda föräldrarna utrikesfödda (5,2 procent), jämfört med övriga två grupper (3,9–4,2 procent). Samma mönster framkommer även för återkommande fysiskt våld, dock på en lägre nivå.

För återkommande ekonomiskt våld är utsattheten i stället något högre bland utrikesfödda personer och bland svenskfödda personer med båda föräldrarna utrikesfödda (1,1 respektive 1,0 procent), jämfört med svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (0,5 procent).

Figur 3.2. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för svensk respektive utländsk bakgrund.^a Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

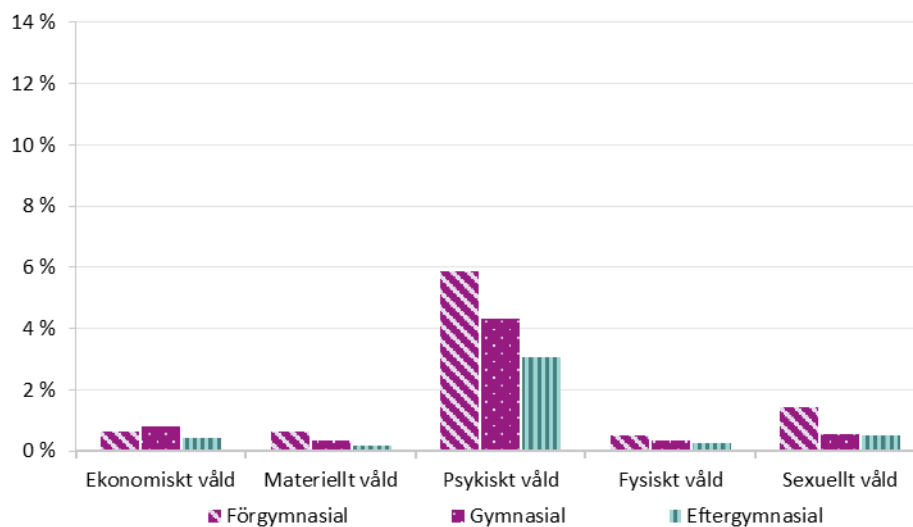
^a Där stapel saknas beror det på att ingen person i den gruppen uppgett återkommande utsatthet under 2022.

Utbildningsnivå

När den återkommande utsattheten studeras utifrån utbildningsnivå framkommer ett tydligt mönster för återkommande psykiskt våld, där utsattheten är högst bland personer med förgymnasial utbildning (5,9 procent), och sedan lägre ju högre utbildningsgrad personen har (4,3 procent för gymnasial utbildning och 3,1 procent för eftergymnasial utbildning) (figur 3.3).

För återkommande sexuellt våld är utsattheten högre bland personer med förgymnasial utbildning (1,4 procent), medan den är på en lägre nivå för personer med gymnasial och eftergymnasial utbildning (0,6 respektive 0,5 procent).

Figur 3.3. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för utbildningsnivå. Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

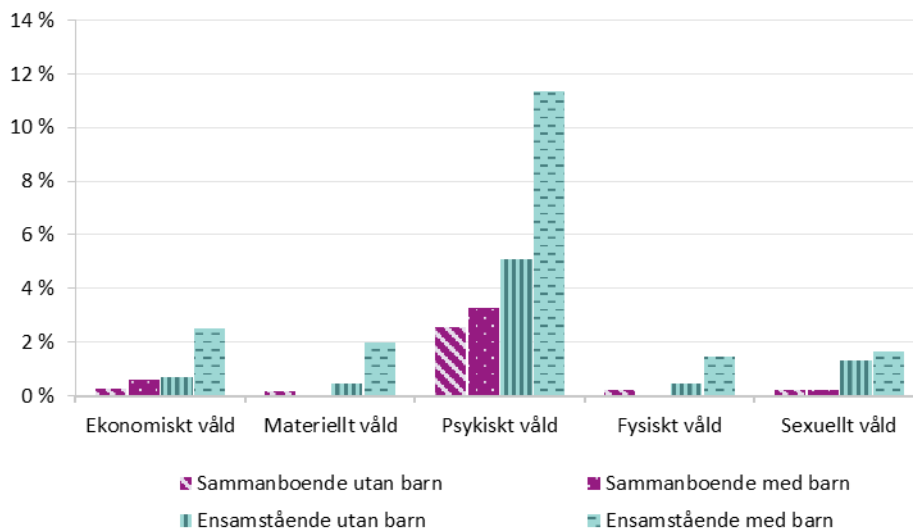
Familjetyp

Vid en analys av återkommande utsatthet utifrån familjetyp framkommer att personer som är ensamstående med barn är mer återkommande utsatta, oavsett vilken typ av våld som studeras (figur 3.4). Som exempel kan nämnas att 11,4 procent av personer som är ensamstående med barn uppgav återkommande utsatthet för psykiskt våld, medan motsvarande andel för övriga familjetyper varierar mellan 2,6 och 5,1 procent. Likaså för återkommande ekonomiskt våld, där 2,5 procent av personer som är ensamstående med barn uppgav utsatthet, jämfört med 0,3–0,7 procent för övriga familjetyper.

För återkommande sexuellt våld är andelen som uppger utsatthet bland ensamstående utan barn något lägre än för ensamstående med barn (1,3 respektive 1,7 procent).

Här är det viktigt att ha i åtanke att analysen speglar den familjerelation man lever i vid besvarandet av enkäten, vilket inte behöver vara samma familjerelation man levde i när utsattheten skedde.

Figur 3.4. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för familjetyp.^a Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

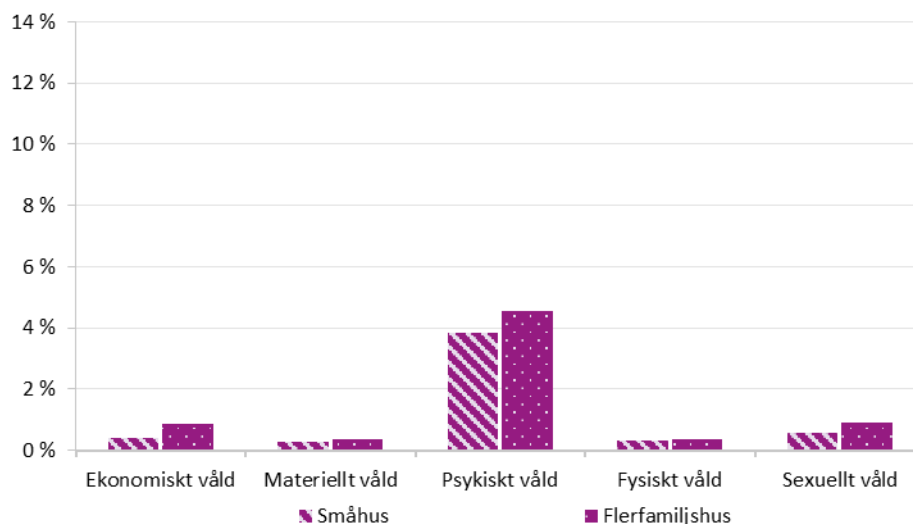
^a Där stapel saknas beror det på att ingen person i den gruppen uppgett återkommande utsatthet under 2022.

Bostadstyp

Det är något vanligare att personer som bor i flerfamiljshus uppger återkommande utsatthet för psykiskt våld och ekonomiskt våld, jämfört med personer som bor i småhus (figur 3.5). Bland annat kan nämnas att 4,6 procent av personer i befolkningen som bor i flerfamiljshus uppger att de blev återkommande utsatta för psykiskt våld under 2022, medan motsvarande andel bland personer i småhus var 3,8 procent. För återkommande ekonomiskt våld ligger andelarna på 0,9 respektive 0,4 procent.

För övriga typer av återkommande våld ligger andelarna på mer lika nivåer.

Figur 3.5. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för bostadstyp. Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

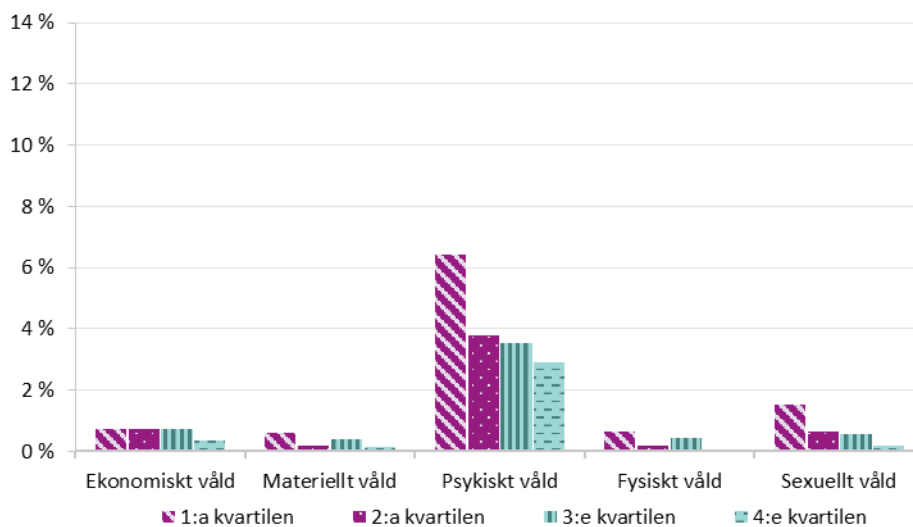

Disponibel inkomst

När analysen delas upp utifrån disponibel inkomst framkommer ett tydligt mönster för återkommande psykiskt våld och sexuellt våld, där det är en större andel som uppger utsatthet bland personer i den första kvartilen, jämfört med övriga (figur 3.6). För återkommande psykiskt våld är andelen utsatta 6,4 procent i den första kvartilen, och därefter är det en mindre andel utsatta för varje kvartil (3,8–2,9 procent). För återkommande sexuellt våld är andelen utsatta 1,5 procent i den första kvartilen, och därefter 0,2–0,6 procent i övriga kvartiler.

För återkommande ekonomiskt våld är andelen utsatta på samma nivå för den första till tredje kvartilen, och sedan något lägre i den fjärde kvartilen. För återkommande materiellt och fysiskt våld är utsattheten något högre i den första och tredje kvartilen, och något lägre i den andra och fjärde kvartilen.

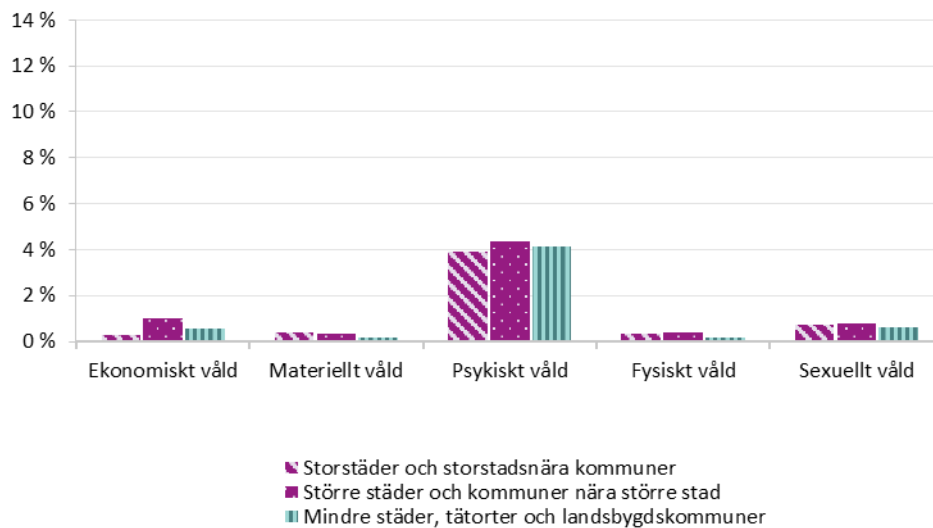
Figur 3.6. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för disponibel inkomst. Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

Kommungrupp

När återkommande utsatthet studeras utifrån kommungrupper framkommer att när det gäller ekonomiskt våld är det en något större andel utsatta i större städer och kommuner nära större städer (1,0 procent) jämfört med i storstäder och storstadsnära kommuner (0,3 procent) (figur 3.7). För övriga typer av återkommande våld framkommer inga större skillnader mellan kommungrupperna.

Figur 3.7. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för kommungrupp. Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

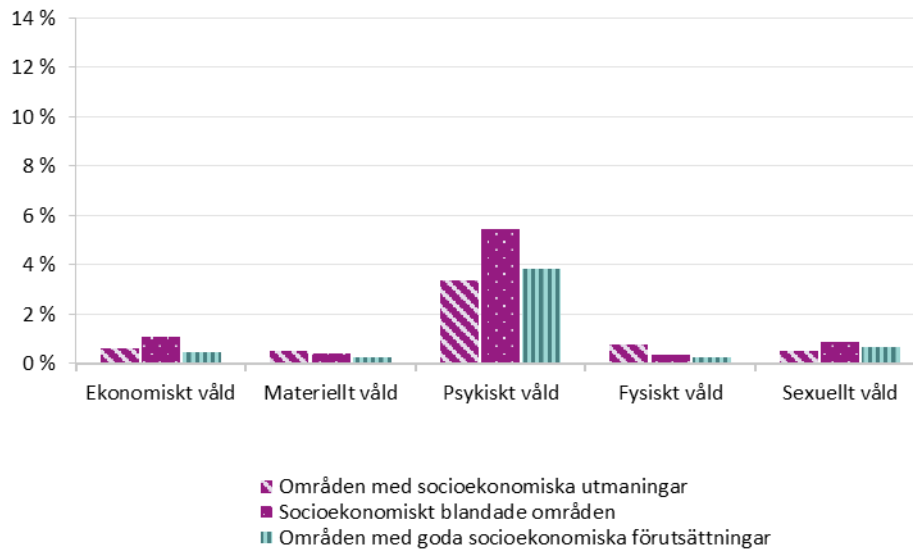
Socioekonomisk områdestyp

När det gäller återkommande utsatthet bland personer inom olika socioekonomiska områdestyper framkommer det att för psykiskt våld är det en större andel som uppger utsatthet i socioekonomiskt blandade områden (5,5 procent) jämfört med i övriga områden (3,4 procent för områden med socioekonomiska utmaningar och 3,8 procent för områden med goda socioekonomiska förutsättningar). Samma mönster framkommer även för återkommande ekonomiskt våld och sexuellt våld, men på lägre nivåer.

För återkommande fysiskt våld är det en något större andel som uppger utsatthet i områden med socioekonomiska utmaningar, jämfört med övriga områden.

För återkommande materiellt våld framkommer inget tydligt mönster.

Figur 3.8. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsattes för olika former av återkommande våld i nära relation under 2022. Särredovisning för socioekonomisk områdestyp. Se även tabell 3A–3F i tabellbilagan på Brås webbplats.

4. Anmälningssbenägenhet

De personer i undersökningen som uppgav att de blivit utsatta för våld i nära relation under 2022 fick en följdfråga om ifall de själva eller någon annan polisanmält händelsen eller någon av händelserna som skedde under 2022. De som svarat att ingen polisanmälan gjorts fick svara på vilket som var det främsta skälet till detta.

Det är viktigt att ha i åtanke att frågorna om utsatthet för våld i nära relation som använts i den här undersökningen har en mer extensiv tolkning av vad som kan vara våld, och syftet är inte att fånga in enbart gärningar som är straffbelagda enligt lag.

I det här kapitlet särredovisas endast redovisningsgrupperna kön och ålder. För övriga redovisningsgrupper blir grupperna för små för att kunna redovisas. Samtliga resultat som presenteras i figurer i kapitlet återfinns även för samtliga personer och särredovisade för kön där så är möjligt i tabell 4A och 4B i tabellbilagan på Brås webbplats (www.bra.se).

Anmälningssbenägenhet bland samtliga och efter kön

Totalt uppger 2,7 procent av dem som utsattes för våld i nära relation under 2022 att händelsen, eller någon av händelserna under året, polisanmäldes (tabell 4.1). Det är en större andel utsatta kvinnor än män som uppger detta (3,5 respektive 1,4 procent).

Hur vanligt det är att händelserna polisanmäls beror på vilken typ av händelse man utsatts för. Sett till de övergripande kategorierna av våld (ekonomiskt våld, materiellt våld, psykiskt våld, fysiskt våld respektive sexuellt våld) är andelen som uppger att händelsen eller någon av händelserna polisanmäls störst bland dem som utsatts för sexuellt våld, följt av fysiskt våld, och minst bland dem som utsatts för psykiskt våld.¹⁸

¹⁸ Anmälningssbenägenheten för misshandel och hot i nära relation betraktas som låg jämfört med hur anmälningssbenägenheten ser ut generellt för motsvarande brottstyper i NTU (där andelen varierat mellan 17–39 procent sedan NTU 2018, se Brå 2024). Andelen utsatta för sexuellt våld i nära relation som uppger att händelsen eller någon av händelserna polisanmäldes är ungefär densamma som anmälningssbenägenheten för sexualbrott i NTU.

Sett till enskilda typer av våld är trakasserier och stalkning den typ av våld som störst andel utsatta uppger att de har polisanmält, och digitalt våld den typ av våld som i lägst utsträckning har polisanmälts.

Tabell 4.1. Andel av de utsatta (%) som uppger att händelsen eller någon av händelserna som en nuvarande eller tidigare partner utsatt dem för under 2022 är polisanmälda. För samtliga, samt särredovisning för kön.

	Samtliga	Män	Kvinnor
Polisanmält händelsen eller någon av händelserna	2,7	1,4	3,5
Ekonomiskt våld	x	x	x
Materiellt våld	3,7	x	3,7
Psykiskt våld	2,5	1,5	3,3
Kränkningar och förödmjukelser	3,0	2,0	3,5
Digitalt våld	1,8	x	x
Kontrollerande beteende	2,6	1,8	3,2
Trakasserier och stalkning	8,0	x	x
Hot	4,9	x	4,9
Hot med vapen	x	x	x
Fysiskt våld	4,9	x	x
Misshandel	5,2	x	x
Grov misshandel	x	x	x
Våld med vapen	.	.	.
Sexuellt våld	6,7	x	7,3
Sexuellt våld genom oaksamhet	5,2	x	5,4
Sexuellt våld genom tvång	x	x	x
Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation	x	x	x

Med (x) menas att antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (<100), och kan därför inte redovisas.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, dvs. att antalet är 0 (noll).

Anmälningsbenägenhet i olika åldersgrupper

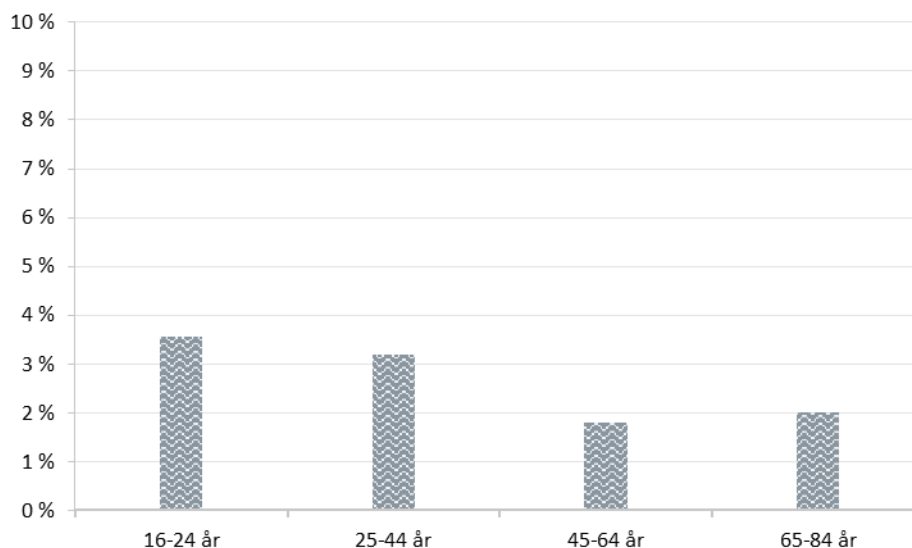
Andelen utsatta som uppger att händelsen eller någon av händelserna som de blev utsatta för under 2022 har polisanmälts varierar mellan olika åldersgrupper. Här har det endast varit möjligt att använda en grövre indelning i åldersgrupper på grund av att det annars blir för lågt antal personer i varje grupp.

Andelen utsatta vars utsatthet under 2022 har polisanmälts är något större i de två yngre åldersgrupperna 16–24 år och 25–44 år, där 3,6 respektive 3,2 procent uppger detta (figur 4.1). I de två äldre grupperna, 45–64 år och

65–84 år, är det 1,8 respektive 2,0 procent som uppger att händelsen eller någon av händelserna som de blev utsatta för under 2022 polisanmälts.

De två åldersgrupper där det varit möjligt att särredovisa kön är grupperna 25–44 år respektive 45–64 år. Inom åldersgruppen 25–44 år uppger 1,1 procent av de utsatta männen och 4,4 procent av de utsatta kvinnorna att händelsen eller någon av händelserna har polisanmälts (se tabell 4A i tabellbilagan på Brås webbplats). I åldersgruppen 45–64 år var andelarna 2,2 procent för män och 1,5 procent för kvinnor.

Figur 4.1. Andel av de utsatta (%) som uppger att händelsen eller någon av händelserna som en nuvarande eller tidigare partner utsatt dem för under 2022 är polisanmälda. Se även tabell 4A i tabellbilagan på Brås webbplats.

Skäl att inte polisanmäla

De utsatta som uppger att händelsen eller händelserna som de utsatts för under 2022 inte polisanmälts får besvara en följdfråga om vilket som var det främsta skälet till att polisanmälan inte gjordes.¹⁹

Det främsta skälet, bland både utsatta män och kvinnor, är att man inte tycker att det som hänt kändes som tillräckligt allvarligt för att göra en

¹⁹ Det är tyvärr inte möjligt att särredovisa skäl att inte polisanmäla per typ av våld eftersom många är utsatta för fler än en typ av våld, och skälet till att inte polisanmäla går inte att koppla till en specifik typ av våld eller händelse.

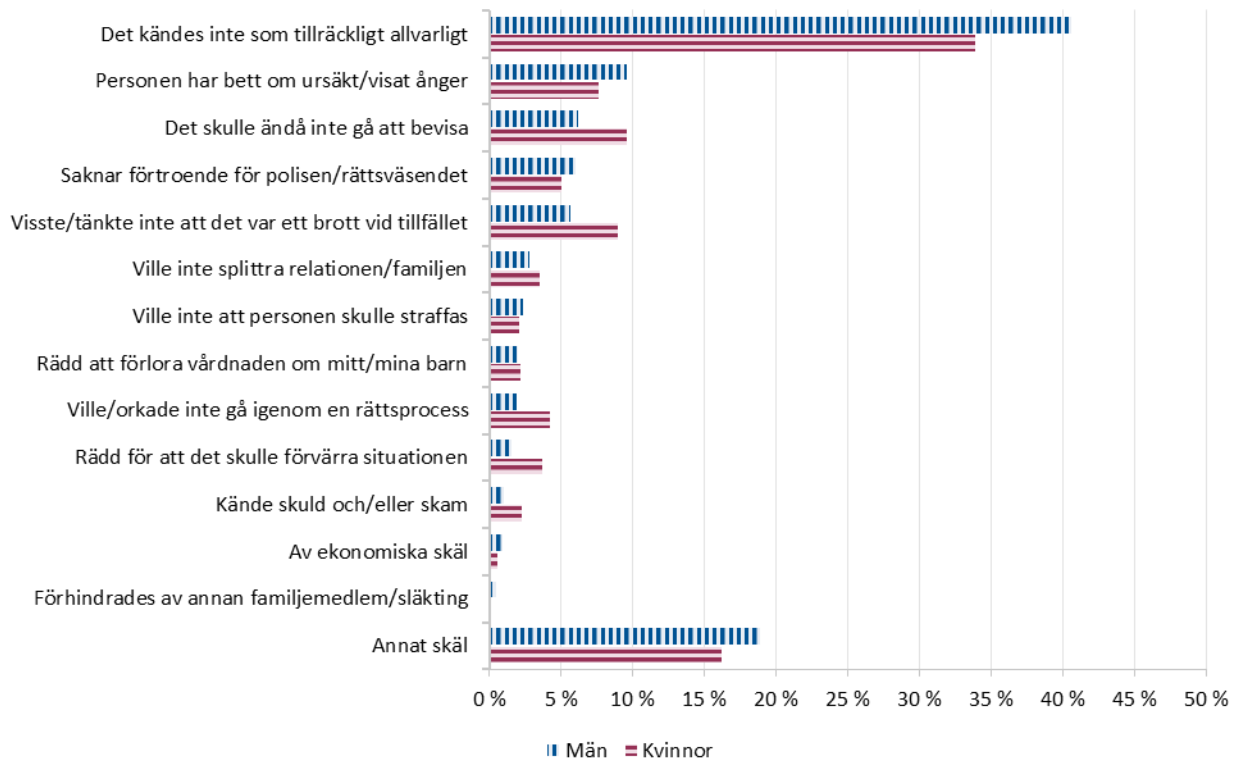
polisanmälan (40,6 respektive 33,9 procent) (figur 4.2). Utöver det skiljer sig mönstren åt något mellan män och kvinnor.

Bland män var de tre efterföljande vanligaste skälen att partnern har bett om ursäkt eller visat ånger, att man anser att det ändå inte skulle gå att bevisa, samt att man saknar förtroende för polisen eller rättsväsendet.

Bland kvinnor var de tre efterföljande vanligaste skälen att man anser att det ändå inte skulle gå att bevisa, att man vid tillfället inte visste eller tänkte på att det som hänt var ett brott, samt att personen har bett om ursäkt eller visat ånger.

Bland både män och kvinnor är de minst förekommande skälen som anges att man förhindrades av en annan familjemedlem eller släkting, eller att man inte polisanmält av ekonomiska skäl. Det är samtidigt en förhållandevis stor andel av både utsatta män och kvinnor som uppger annat skäl, dock saknas det information om vad det i sådana fall handlar om för skäl.

Figur 4.2. Fördelning (%) av främsta skäl till att inte polisanmäla våld i nära relation, bland utsatta som uppger att händelsen eller händelserna 2022 inte polisanmäls. Särredovisning för kön.^a Se även tabell 4B i tabellbilagan på Brås webbplats.

^a Där stapel saknas beror det på att ingen person i den gruppen uppgett det skälet.

5. Behov av stöd eller hjälp

De personer i undersökningen som uppgav att de blivit utsatta för våld i nära relation under 2022 fick svara på ett par följdfrågor: om de sökt stöd eller hjälp från olika typer av verksamheter, samt om de fått stöd eller hjälp från dessa verksamheter. Det ställdes också en fråga om händelsen eller någon av händelserna under 2022 (oavsett typ av händelse) ledde till sådana fysiska skador att personen besökte, eller hade behövt besöka, läkare, sjuksköterska eller tandläkare. Slutligen ställs även en fråga om den utsatta pratat med någon annan om händelsen eller någon av händelserna.

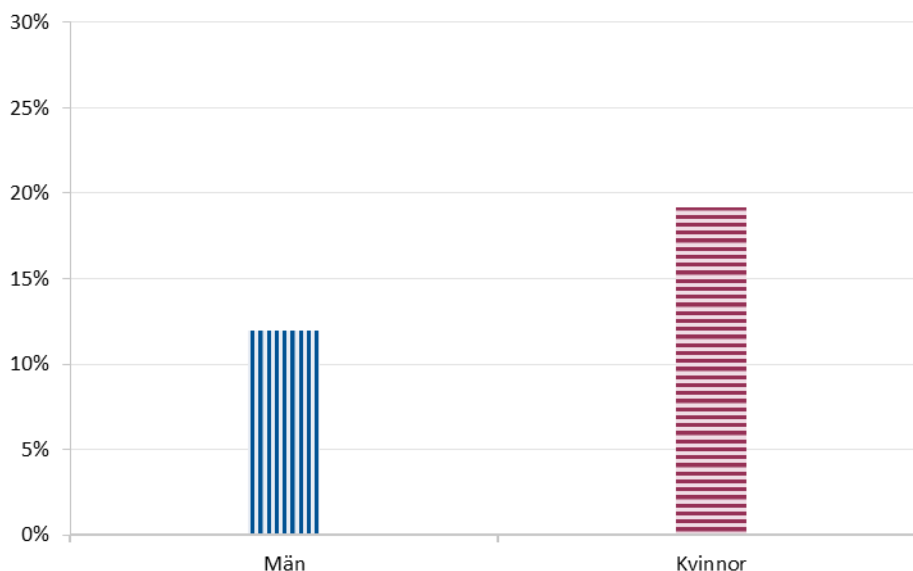
I det här kapitlet särredovisas endast redovisningsgrupperna kön och ålder. För övriga redovisningsgrupper blir grupperna för små för att kunna redovisas. Samtliga resultat som presenteras i figurer i kapitlet återfinns även för samtliga personer och särredovisade för kön där så är möjligt i tabell 5A–5G i tabellbilagan på Brås webbplats (www.bra.se).

Sökt stöd eller hjälp

Ungefär var sjätte person (16,4 procent) bland dem som utsattes för våld i nära relation under 2022 uppger att de sökte någon form av stöd eller hjälp med anledning av händelsen eller någon av händelserna.

Det är vanligare att kvinnor sökt stöd eller hjälp, än att män gjort det; 19,2 procent av de utsatta kvinnorna och 11,9 procent av de utsatta männen uppgav att de sökt någon form av stöd eller hjälp (figur 5.1).

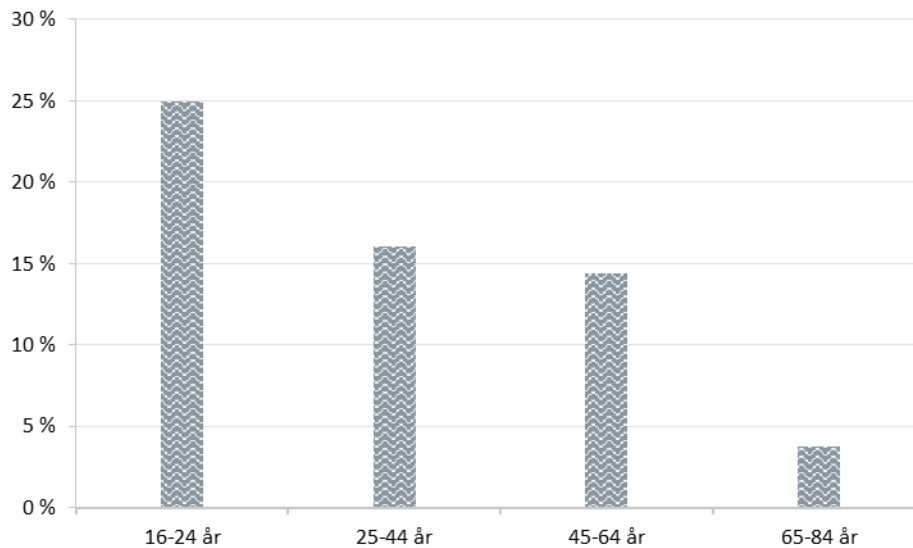
Figur 5.1. Andel av de utsatta (%) 2022 som uppger att de sökte någon form av stöd eller hjälp. Särredovisning för kön. Se även tabell 5A i tabellbilagan på Brås webbplats.

Det är en större andel bland yngre utsatta personer som uppger att de sökte stöd eller hjälp under 2022 (figur 5.2). Störst är andelen i åldersgruppen 16–24 år, där 24,9 procent av de utsatta uppgav detta. Minst är andelen i den äldsta åldersgruppen (65–84 år), där 3,8 procent av de utsatta uppgav att de sökt stöd eller hjälp. Här har det endast varit möjligt att använda en grövre indelning i åldersgrupper på grund av att det annars blir för lågt antal personer i varje grupp.

Den enda åldersgrupp där det varit möjligt att särredovisa både män och kvinnor är gruppen 45–64 år. Inom den åldersgruppen uppger 16,2 procent av de utsatta kvinnorna och 12,0 procent av de utsatta männen att de sökt stöd eller hjälp (se tabell 5A i tabellbilagan på Brås webbplats).

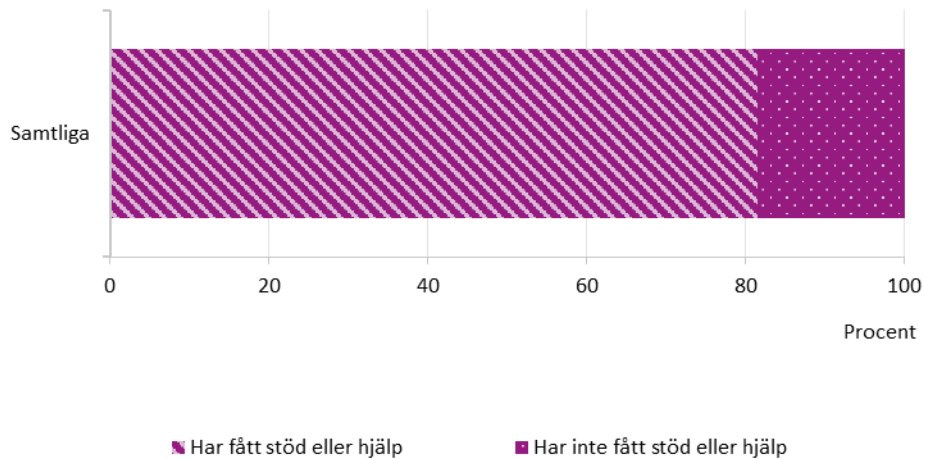
Figur 5.2. Andel av de utsatta (%) 2022 som uppger att de sökte någon form av stöd eller hjälp. Särredovisning för ålder. Se även tabell 5A i tabellbilagan på Brås webbplats.

Fått stöd eller hjälp

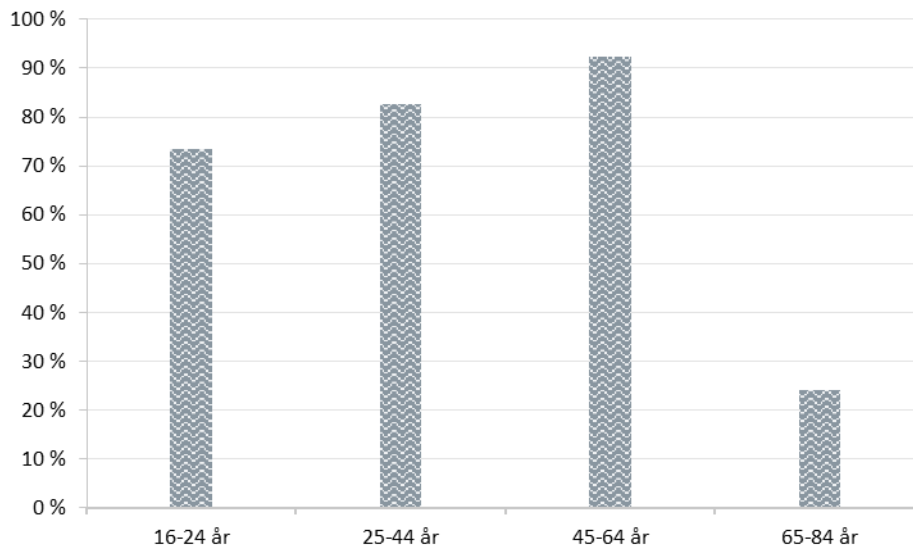
Av de som sökt stöd eller hjälp uppger majoriteten (81,5 procent) att de också fått någon form av stöd eller hjälp (figur 5.3). Här är det inte möjligt att dela upp redovisningen på kön på grund av att det blir för lågt antal personer i varje grupp.

Figur 5.3. Fördelning (%) av de utsatta 2022 som uppger att de fick respektive inte fick stöd eller hjälp, bland dem som sökte detta. Se även tabell 5B i tabellbilagan på Brås webbplats.

Andelen av de personer som sökt stöd eller hjälp och som uppger att de fått detta varierar stort mellan olika åldersgrupper (figur 5.4). Andelen är störst i åldersgruppen 45–64 år, där 92,3 procent av de som sökt stöd eller hjälp uppger att de fått detta, och minst i åldersgruppen 65–84 år där 24,0 procent uppger att de fått stöd.

Figur 5.4. Andel av de utsatta (%) 2022 som uppger att de fick någon form av stöd eller hjälp, bland dem som sökte detta. Särredovisning för ålder. Se även tabell 5B i tabellbilagan på Brås webbplats.

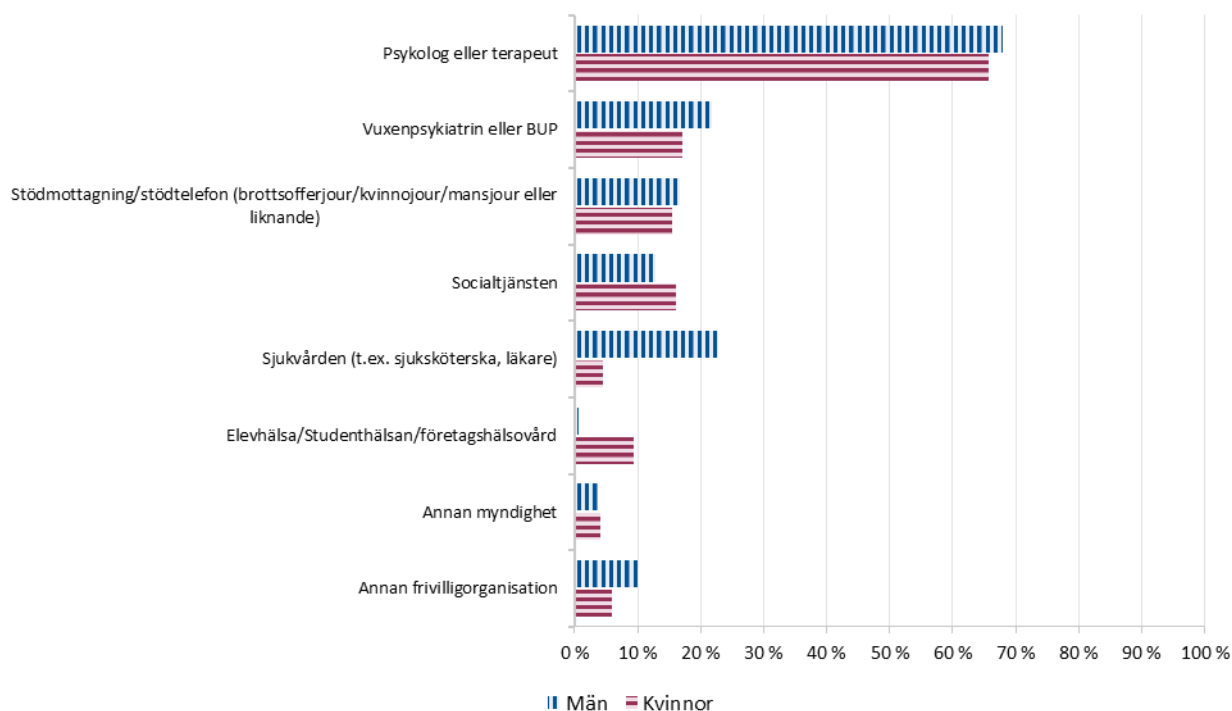

Instanser de utsatta sökt stöd eller hjälp från

Resultaten visar att bland dem som uppger att de sökt stöd eller hjälp från någon instans, är det vanligast att man sökt sig till en psykolog eller terapeut (66,2 procent). Näst vanligast är att man sökt sig till vuxenpsykiatri eller BUP, följt av en stödmottagning eller stödtelefon och socialtjänsten. Det är mer ovanligt att man sökt sig till sjukvården samt elevhälsan, studenthälsan eller företagshälsovård.

För kvinnor ser mönstret likadant ut som när man studerar mönstret för samtliga som sökt stöd (figur 5.5). För män skiljer sig däremot mönstret åt. Även bland män som sökt stöd eller hjälp är det vanligast att man söker sig till en psykolog eller terapeut, men därefter är det näst vanligast att man söker sig till sjukvården och till vuxenpsykiatri eller BUP. Det är en betydligt större andel av männen som sökt stöd eller hjälp som uppger att de sökt sig till sjukvården, medan det är en betydligt större andel av kvinnorna som sökt stöd eller hjälp som uppger att de sökt sig till elevhälsan, studenthälsan eller företagshälsovården.

Figur 5.5. Andel av de som sökt stöd eller hjälp (%) 2022, som uppger att de sökt det från respektive instans. Särredovisning för kön. Se även tabell 5C i tabellbilagan på Brås webbplats.^a

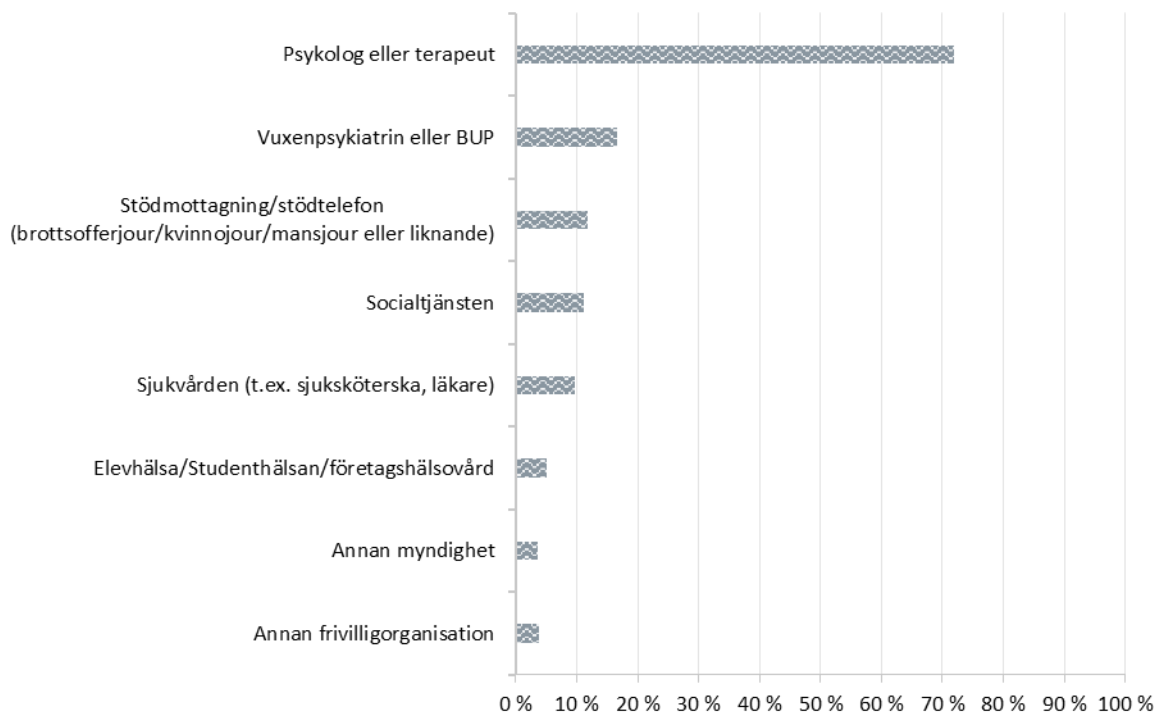

^a Notera att den utsatta kan ange flera olika instanser och därför ingå flera gånger i figuren.

Instanser de utsatta fått stöd eller hjälp från

Precis som att det är vanligast att utsatta personer *sökt* stöd eller hjälp från en psykolog eller terapeut, är det även vanligast att de som *fått* stöd eller hjälp uppger att det är från den instansen de fått det (figur 5.6). Bland dem som fått stöd eller hjälp uppger 71,8 procent att det var från en psykolog eller terapeut. Näst vanligast är att ha fått stöd från vuxenpsykiatri eller BUP, följt av en stödmottagning eller stödtelefon och socialtjänsten. Det är alltså samma mönster som när man studerar var de utsatta söker stöd eller hjälp. Här är det inte möjligt att dela upp redovisningen på kön på grund av att det blir för lågt antal personer i varje grupp.

Figur 5.6. Andel av de som fått stöd eller hjälp (%) 2022, som uppger att de fått det från respektive instans. Se även tabell 5D i tabellbilagan på Brås webbplats.^a

^a Notera att den utsatta kan ange flera olika instanser och därför ingå flera gånger i figuren.

Behov av hjälp från läkare, sjuksköterska eller tandläkare

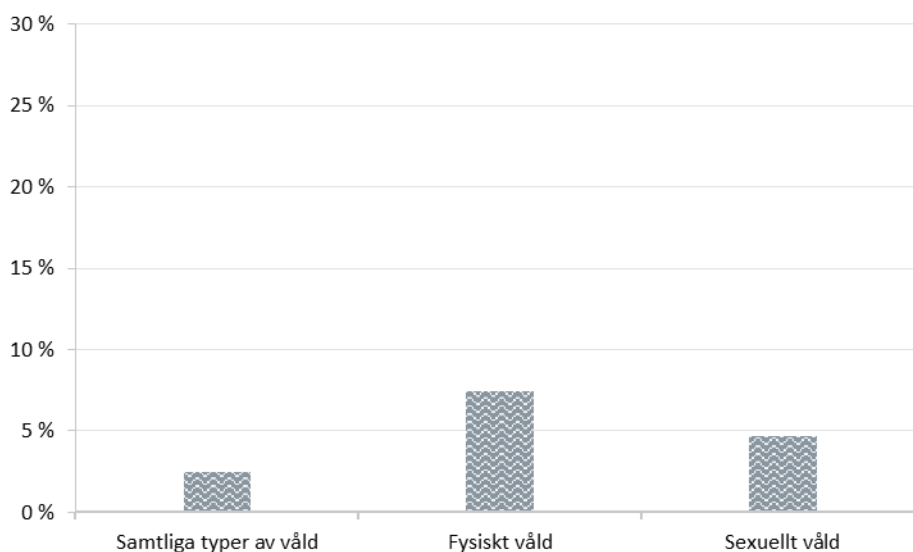
I undersökningen fick samtliga som uppgav att de blivit utsatta för någon typ av våld i nära relation under 2022 en följdfråga om ifall händelsen, eller någon av händelserna som skedde under året, ledde till att den utsatta fick sådana fysiska skador att hen besökte eller hade behövt besöka läkare, sjuksköterska eller tandläkare. De fick även uppskatta ungefärligt antal gånger.²⁰ Här är det viktigt att ha i åtanke att behov av besök hos läkare och sjuksköterska kan uppstå även utan att det förekommit fysiska skador, t.ex. vid behov av sjukskrivning eller förskrivning av läkemedel för depression eller liknande. Dessa behov fångas dock inte upp av nuvarande frågeställning i enkäten.

²⁰ Eftersom endast ett fåtal utsatta personer uppgett antal gånger är det inte möjligt att redovisa det.

Det är en något större andel av de utsatta kvinnorna än av männen som uppger ett behov av hjälp från läkare, sjuksköterska eller tandläkare (2,9 respektive 2,0 procent). Majoriteten av de som utsatts för våld i nära relation uppger alltså att de inte fick fysiska skador som ledde till ett sådant behov, vilket är ett väntat resultat eftersom det är betydligt vanligare att man utsätts för psykiskt våld jämfört med fysiskt och sexuellt våld (se tabell 2.1 i kapitel 2).

Det framkommer dock skillnader i behov av att söka läkare, sjuksköterska eller tandläkare beroende på vilken typ av brott som man utsatts för (figur 5.7). Bland dem som utsatts för fysiskt våld under 2022 uppger 7,4 procent att ett sådant behov uppstod. För sexuellt våld uppger 4,7 procent av de utsatta att de besökte eller skulle behövt besöka läkare, sjuksköterska eller tandläkare. Här är det inte möjligt att dela upp redovisningen på kön på grund av att det blir för lågt antal personer i varje grupp.

Figur 5.7. Andel av de utsatta (%) 2022 som uppger att de besökte, eller skulle behövt besöka läkare, sjuksköterska eller tandläkare. Redovisat för samtliga typer av våld, samt för fysiskt våld och sexuellt våld. Se även tabell 5E i tabellbilagan på Brås webbplats.

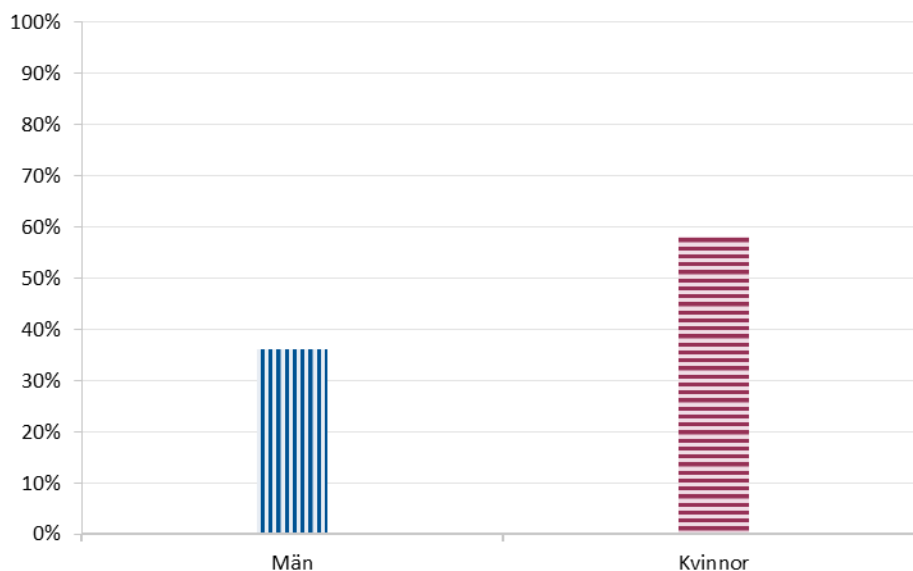

Berättat för någon annan om sin utsatthet

Ungefär hälften (49,6 procent) av de som utsattes för våld i nära relation under 2022 uppger att de berättat för någon om händelsen eller någon av

händelserna som skedde under året. Det är vanligare att kvinnor uppger att de berättat för någon om sin utsatthet, jämfört med att män gjort det (58,1 respektive 36,1 procent) (figur 5.8).

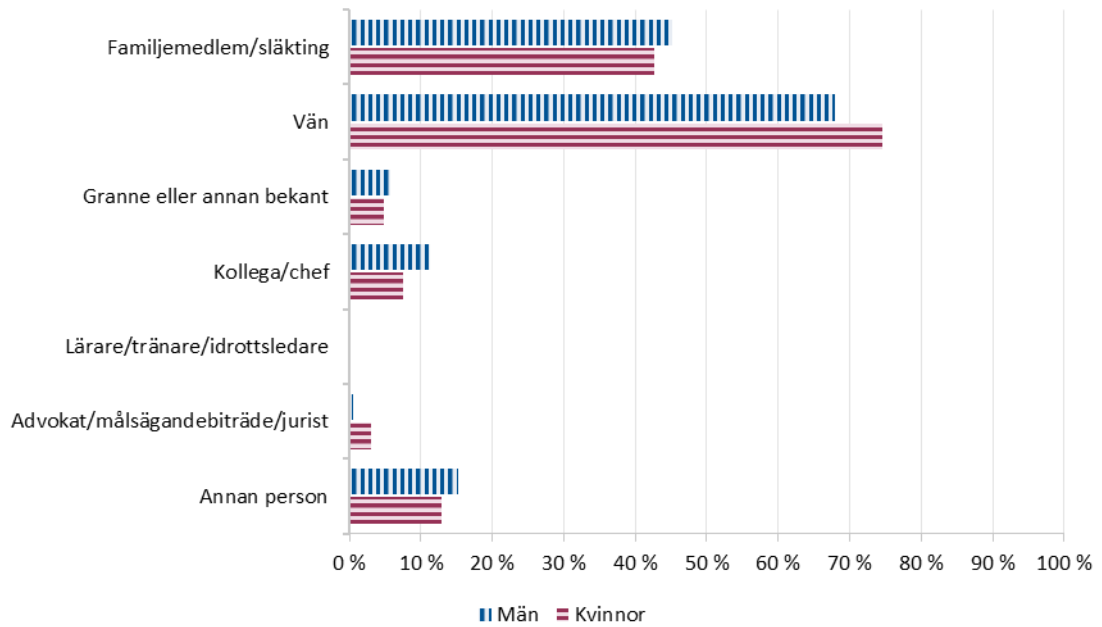
Figur 5.8. Andel av de utsatta (%) 2022 som uppger att de berättat för någon om händelsen eller någon av händelserna under 2022. Särredovisning för kön. Se även tabell 5F i tabellbilagan på Brås webbplats.

Bland både män och kvinnor är det vanligast att de som utsatts har berättat för en vän, följt av att man berättat för en familjemedlem eller släkting (figur 5.9). Det är en större andel av kvinnorna som uppger att de berättat för en vän respektive en advokat, målsägandebiträde eller jurist, medan det är en större andel av männen som uppger att de berättat för en familjemedlem eller släkting, eller en kollega eller chef.

I princip ingen av de utsatta som har berättat för någon, uppger att de berättat för en lärare, tränare eller idrottsledare.

Figur 5.9. Vem de utsatta berättat för om händelsen eller någon av händelserna under 2022, bland de utsatta som berättat för någon. Särredovisning för kön. Andelar i procent. Se även tabell 5G i tabellbilagan på Brås webbplats.^a

^a Notera att den utsatta kan ange flera olika personer och därför ingå flera gånger i figuren.

6. Utsatthet under livstiden

I det här kapitlet presenteras de generella mönster som framkommit som rör utsatthet för våld i nära relation under livstiden.

Det är viktigt att ha i åtanke att våld i nära relation är ett komplext område att undersöka, och kanske särskilt när man ska undersöka utsatthet under livstiden. Dels kan det vara svårt att minnas händelser som skett långt tillbaka i tiden, dels kan erfarenheter av våld från en partner upphöra att tolkas som våld ju längre tid som gått sedan utsattheten skedde. Därtill omfattar rapporten ett brett spektrum av våld: allt från icke fysiskt våld (som till exempel kränkningar och förödmjukelser, digitalt våld och ekonomiskt våld) till fysiskt våld av varierande allvarlighetsgrad (som till exempel knuffar, örffilar, sexuellt våld genom oaktsamhet, knytnävsslag, sparkar, våld med vapen samt sexuellt våld genom tvång). Det är därför viktigt att ha i åtanke att vissa av de typer av våld som studeras i den här rapporten inte nödvändigtvis är gärningar som är straffbelagda enligt lag, och att en gärning kan bedömas olika beroende på om den utsatta skadas eller inte (en knuff kan t.ex. betraktas som misshandel om den utsatta skadas). Vad som betraktas som våld av den utsatta är också beroende på sammanhanget där våldet sker, och i vissa sociala sammanhang kan det finnas högre tolerans för våld än i andra. För de äldsta personerna i undersökningen kan det också vara så att de långt tidigare under sin livstid blivit utsatta för händelser som i dag är straffbelagda enligt lag, men som inte var det när de skedde.²¹

I det här kapitlet särredovisas endast redovisningsgrupperna kön, ålder och svensk respektive utländsk bakgrund. Övriga redovisningsgrupper diskuteras inte i förhållande till utsatthet under livstiden, eftersom de är så pass föränderliga över tid att det inte går att avgöra deras relevans för en persons utsatthet under livstiden. Om man exempelvis skulle redovisa utsatthet under livstiden för redovisningsgruppen familjetyp, så handlar det om den familjetyp personen lever i vid tillfället för undersökningens genomförande och det går inte att säga om den utsatta personen levde i samma familjetyp vid tillfället när utsattheten skedde. Samtliga resultat som presenteras i figurer i kapitlet återfinns även för samtliga personer och

²¹ Ett sådant exempel är våldtäkt inom äktenskapet som kriminaliserades 1965. Dock betraktades en relation mellan offer och gämningsperson som en förmildrande omständighet och brottsrubriceringen blev i stället våldförande. Det var först med 1984 års lag, när hänsyn inte längre togs till parternas relation, som de första domarna om våldtäkt inom äktenskap kunde komma (Jämställningsmyndigheten 2024).

särredovisade för kön där så är möjligt i tabell 6A–6P i tabellbilagan på Brås webbplats (www.bra.se).

Utsatthet bland samtliga och efter kön

Totalt uppger 28,7 procent av befolkningen (16–84 år) att de blivit utsatta för någon typ av våld i nära relation under sin livstid (tabell 6.1). Det är en större andel kvinnor än män som uppger att de blivit utsatta (35,3 respektive 20,8 procent).

Vanligast förekommande är att man blivit utsatt för någon form av psykiskt våld (25,0 procent), och inom den kategorin är det vanligast att ha blivit utsatt för kränkningar och förödmjukelser, följt av att partnern har ett kontrollerande beteende. Det mönstret är samma som när utsatthet under föregående år (2022) studeras (se kapitel 2), och gäller för både män och kvinnor.

Det är ungefär lika vanligt att ha blivit utsatt för fysiskt våld som sexuellt våld i nära relation någon gång under livstiden (11,0 respektive 10,7 procent). Inom kategorin fysiskt våld är det mest vanligt förekommande med misshandel, och mindre vanligt med grovre misshandel och våld med vapen. Inom kategorin sexuellt våld är det vanligast att ha blivit utsatt för sexuellt våld genom oaktsamhet, dvs. att en nuvarande eller tidigare partner haft sex med den som utsatts fast partnern borde förstått att den utsatta inte ville det. Vidare är det näst vanligast med sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation, och minst vanligt förekommande med sexuellt våld genom tvång. Även det är samma mönster som framkommer när man studerar utsattheten under föregående år.

För samtliga brottstyper är det en större andel kvinnor än män som uppger utsatthet under livstiden. Den största skillnaden mellan män och kvinnor återfinns för sexuellt våld, där det är 2,5 procent av männen och 17,6 procent av kvinnorna som uppger att de blivit utsatta i nära relation någon gång under livstiden.

Tabell 6.1. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsatts för våld i nära relation någon gång i sitt liv. För samtliga, samt särredovisning för kön.

	Samtliga	Män	Kvinnor
Utsatt för någon av nedanstående typer av våld	28,7	20,8	35,3
Ekonomiskt våld	4,5	3,0	5,7
Materiellt våld	10,1	4,4	14,8
Psykiskt våld	25,0	18,6	30,4
Kränkningar och förödmjukelser	20,0	12,6	26,2
Digitalt våld	7,1	5,5	8,5
Kontrollerande beteende	14,1	10,7	17,0
Trakasserier och stalkning	7,3	3,9	10,1
Hot	9,9	3,8	15,0
Hot med vapen	1,9	1,1	2,5
Fysiskt våld	11,0	6,6	14,6
Misshandel	10,3	5,8	14,0
Grov misshandel	6,1	3,9	8,0
Våld med vapen	0,4	0,2	0,6
Sexuellt våld	10,7	2,5	17,6
Sexuellt våld genom oaksamhet	9,5	1,8	16,0
Sexuellt våld genom tvång	2,4	0,4	4,1
Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation	5,5	1,2	9,1

Utsatthet under livstiden i olika grupper i befolkningen

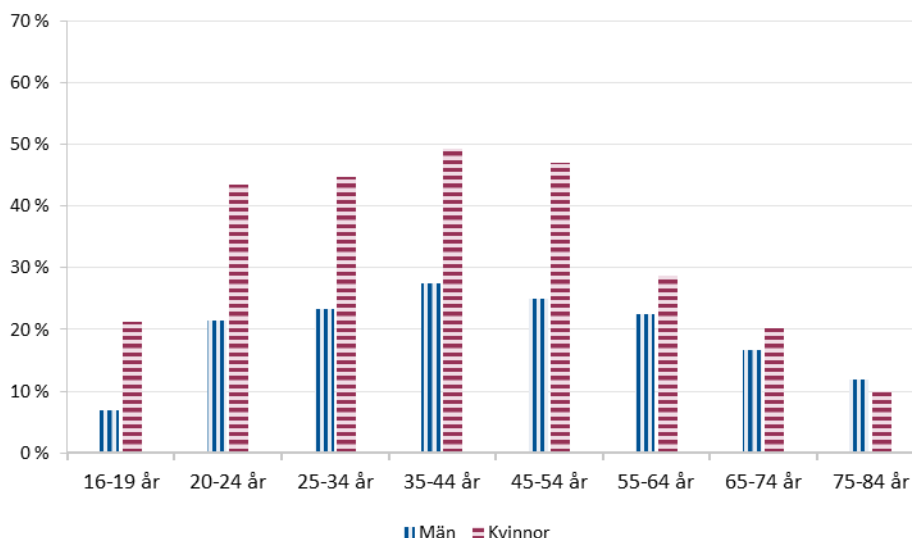
I det här avsnittet redovisas självrapporterad utsatthet under livstiden bland män och kvinnor utifrån redovisningsgrupperna ålder och svensk respektive utländsk bakgrund.

Ålder

Personer i åldern 35–44 år är den grupp som uppger utsatthet under livstiden i högst utsträckning (39,4 procent), medan gruppen 75–84 år uppger detta i lägst utsträckning (10,8 procent). I den yngsta gruppen, 16–19 år, uppger 15,2 procent att de blivit utsatta någon gång under livstiden. Att utsattheten är lägre i den yngsta gruppen beror troligtvis både på att tidsperioden för en livstid är kortare, och på att dessa personer i större utsträckning inte haft en relation ännu.

Det här mönstret är likartat för både män och kvinnor, och utsattheten är högre för kvinnor än för män inom samtliga åldersgrupper förutom den äldsta gruppen (figur 6.1). Könsskillnaderna är särskilt stora bland personer i åldrarna 16 till 54 år.

Figur 6.1. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsatts för våld i nära relation någon gång i sitt liv. Särredovisning för kön och ålder. Se även tabell 6A i tabellbilagan på Brås webbplats.

Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån ålder framkommer att mönstret ser olika ut för olika typer av våld (se tabell 6B–6O i tabellbilagan på Brås webbplats). Som exempel kan nämnas att materiellt våld, kränkningar och förödmjukelser samt hot är vanligast bland personer i åldrarna 35–44 och 45–54 år, medan kontrollerande beteende är lika vanligt i fyra av åldersgrupperna (mellan 20 och 54 år). Sexuellt våld är vanligast i åldersgrupperna 20–24 år och 25–34 år, medan misshandel är vanligast i åldersgruppen 35–44 år.

Svensk respektive utländsk bakgrund

Andelen personer som uppger utsatthet för våld i nära relation under livstiden är störst bland svenskfödda personer med minst en svenskfödd förälder (30,3 procent), följt av svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda samt utrikesfödda personer (26,5 respektive 23,3 procent).

Det mönstret framkommer även bland kvinnor när analysen delas upp på kön (figur 6.2). Också bland män är andelen utsatta störst bland

svenskfödda personer med minst en svenskfödd förälder, men andelen är sedan i princip lika för svenskfödda män med båda föräldrarna utrikesfödda samt för utrikesfödda män.

Figur 6.2. Andel av befolkningen (%) som uppger att de utsatts för våld i nära relation någon gång i sitt liv. Särredovisning för kön och svensk respektive utländsk bakgrund. Se även tabell 6A i tabellbilagan på Brås webbplats.

Vid en analys av utsatthet för olika typer av våld utifrån svensk respektive utländsk bakgrund framkommer att mönstret ser olika ut för olika typer av våld (se tabell 6B–6O i tabellbilagan på Brås webbplats). Som exempel kan nämnas att kränkningar och förödmjukelser, digitalt våld, kontrollerande beteende, hot samt olika former av sexuellt våld är vanligast bland svenskfödda med minst en svenskfödd förälder, medan ekonomiskt våld är vanligare bland svenskfödda personer med båda föräldrarna utrikesfödda.

Utsatthet för flera olika typer av våld

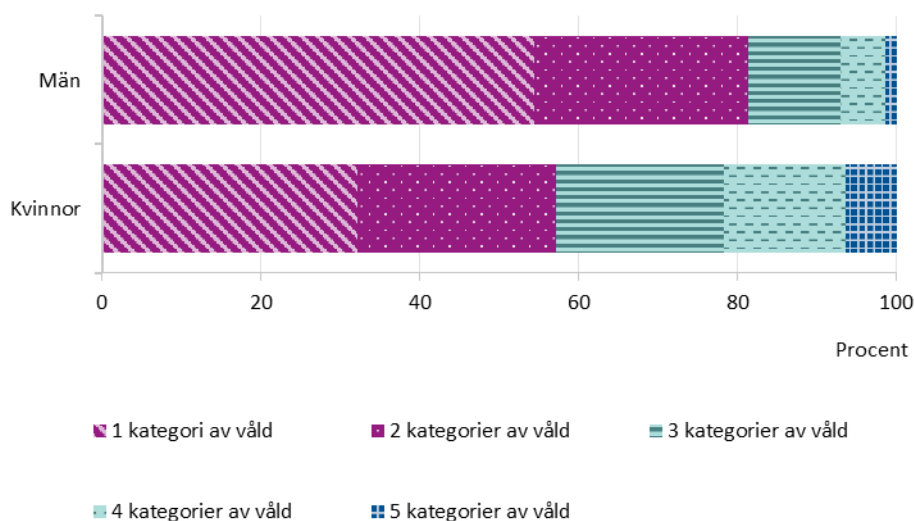
När utsatthet under livstiden studeras framkommer att det är väldigt vanligt att ha utsatts för flera olika typer av våld.

Bland de personer som utsatts för våld i nära relation under livstiden uppger 39,5 procent att de utsatts för en (1) kategori av våld medan

60,5 uppger att de utsatts för minst två av de kategorier av våld som ingår i undersökningen.²²

Det är en betydligt större andel kvinnor än män som uppger att de utsatts för minst två av de övergripande kategorierna av våld (67,9 respektive 45,6 procent) (figur 6.3). Totalt uppger 6,3 procent av kvinnorna som utsatts under livstiden att de blivit utsatt för samtliga fem övergripande kategorier av våld, medan motsvarande andel bland de utsatta männen är 1,3 procent.

Figur 6.3. Fördelning (%) av hur många kategorier av våld de som blivit utsatta för våld i nära relation någon gång i sitt liv har blivit utsatta för. Se även tabell 6P i tabellbilagan på Brås webbplats.

Bland dem som uppger att de blivit utsatta för två av dessa kategorier av våld är de vanligaste kombinationerna materiellt våld och psykiskt våld, psykiskt och fysiskt våld samt psykiskt och sexuellt våld. Bland dem som uppger att de blivit utsatta för tre av dessa kategorier av våld är den vanligaste kombinationen materiellt våld, psykiskt våld och fysiskt våld. Det innebär att psykiskt våld i princip alltid förekommer när en person utsatts för flera olika typer av våld i nära relation under livstiden.

²² | den här analysen ingår de fem övergripande kategorierna ekonomiskt våld, materiellt våld, psykiskt våld, fysiskt våld och sexuellt våld.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014). *Brott i nära relation. En nationell kartläggning*. Rapport 2014:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2021). *Våld i ungas parrelationer*. Rapport 2021:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2022). *Utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier och våld i hemmet under 2020*. Kortanalys 2/2022. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2023a). *Nationella trygghetsundersökningen 2023*. Rapport 2023:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2023b). *Nationella trygghetsundersökningen 2023. Teknisk rapport*. Rapport 2023:10. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2024). *Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2023*. NTU Kortanalys 1/2024. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Hester, M., Walker, S.-J. och Myhill, A. (2023). The Measurement of Domestic Abuse – Redeveloping the Crime Survey for England and Wales. *Journal of Family Violence*, Vol. 38:1079–1093.

Jämställdhetsmyndigheten (2024). *Viktiga årtal*. Hämtad 2024-02-01 på <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/viktiga-artal/>

Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand, J. och Kalliokoski, A.-M. (2001). *Slagen dam*. Umeå: Fritzes offentliga publikationer.

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2014). *Våld och hälsa*. NCK-rapport 2014:1. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid.

Nilsson, A. (2002). *Fånge i marginalen – uppväxtvillkor, levnadsförhållanden och återfall i brott bland fångar*. Avhandling. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks (2022). *Kvinnors trygghet. Ett jämställt samhälle fyllt av våld*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige.

Skatteverket (2023). *Att leva med skyddade personuppgifter – Resultat från Skatteverkets enkätstudie*. Malmö: Skatteverket.

Skatteverket (2024). *Folkbokföring. Personer med skyddade personuppgifter. Rapport för januari 2024*. Malmö: Skatteverket.

Straus, M. A., Hamby, S. H., Boney-McCoy, S. och Sugarman, D. B. (1996). The Revised Conflict Tactics Scales (CTS2). *Journal of Family Issues*, 17 (3):283–316.

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR (2020). *Det boendesociala arbetet i förändring. Erfarenheter från sex kommuner*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Regioner.

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR (2022). *Kommungruppsindelning – Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning 2023*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Regioner.

Bilageförteckning

Bilaga 1 Metodbilaga	74
Bilaga 2 Frågeformulär	87

Tabellbilagan som texten hänvisar till återfinns på Brås webbplats:
www.bra.se.

Bilaga 1 Metodbilaga

I den här metodbilagan beskrivs metoden för undersökningen, där det särskilda frågeavsnittet ingick. En mer omfattande och detaljerad redovisning av den generella metoden för NTU ges i Nationella trygghetsundersökningen 2023 Teknisk rapport (Brå 2023b).

Undersökningens utformning och genomförande

I samband med NTU 2023 gjordes ett extra urval om 30 000 personer, som fick svara på de ordinarie frågorna som ingick i NTU 2023²³, och därefter besvara ett extra frågeavsnitt om våld i nära relation. Datainsamlingen utfördes av Statistikmyndigheten SCB mellan 11 januari och 25 april 2023. I undersökningen användes digital brevlåda för att bjuda in till undersökningen. Totalt hade cirka 64 procent av urvalspersonerna en digital brevlåda. För de som saknade digital brevlåda eller som valt att de inte önskar digitala utskick från SCB gjordes utskick med inloggningsuppgifter via post. Totalt gjordes utskick i fyra olika omgångar. Möjligheten att besvara enkäten via papper fanns för dem som önskade. För personer under 65 år skickades en pappersenkät via post i tredje utskicket medan personer 65 år eller äldre fick en pappersenkät i utskick två och fyra.²⁴ Webbenkäten fanns på svenska och engelska, medan postenkäten fanns på svenska, engelska, arabiska och persiska.²⁵

Population och urval

Den här undersökningen syftar till att studera befolkningen i Sverige (16–84 år) som är stadigvarande bosatt i Sverige. För att göra det används Registret över totalbefolkningen (RTB) som tillhandahåller information om samtliga folkbokförda i Sverige. RTB är således undersökningens urvalsram.

Undersökningens urvalsförfarande är gjort med hjälp av ett stratifierat obundet slumpmässigt urval. Det innebär att urvalet delas upp i olika grupper. I undersökningen stratifieras urvalet utifrån ålder och lokalpolisområde (LPO). Stratifieringen på ålder används för att kunna

²³ Svaren från de ordinarie NTU-frågorna används inte i den här rapporten, utan dessa ingick för att Brå ska kunna undersöka hur införandet av frågor om våld i nära relation kan påverka svarsmonstret i de ordinarie NTU-frågorna.

²⁴ Se den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b) för mer detaljerad information om datainsamlingen samt vilka kvalitetssäkringar som görs av insamlade data.

²⁵ Totalt besvarade 111 personer enkäten på annat språk än svenska, varav majoriteten svarade på engelska.

utöka urvalsstorleken bland yngre (16–29 år) eftersom det är en grupp som oftast har ett särskilt högt bortfall. På så sätt tar man höjd för det förväntade bortfallet. Att stratifiera på ålder är särskilt viktigt när det gäller våld i nära relation eftersom tidigare studier har visat att det är en grupp som är särskilt utsatta.²⁶ Stratifieringen på LPO görs för att säkerställa att urvalsramen har en god geografisk spridning.

I framtagandet av resultaten används ett viktning förfarande som tar hänsyn till urvaldesignen och korrigerar för bortfallet.²⁷ Metoden innebär att alla respondenter tilldelas en vikt som gör att gruppens storlek i undersökningsmaterialet motsvarar gruppens egentliga storlek i populationen, vilket är viktigt för över- och underrepresenterade grupper.

Trots osäkerhetskällor är NTU framtaget med bästa tillgängliga metod, och samtliga osäkerhetskällor har reducerats i den mån det går utifrån rådande praxis. Resultaten från denna undersökning anses därför, tillsammans med vikterna, ge en relativt god bild av förhållandena vad gäller våld i nära relation i den svenska befolkningen (16–84 år).

Av de 30 000 personer i åldrarna 16–84 år²⁸ som ingick i urvalet visade sig 85 personer vara övertäckning²⁹, vilket innebär att nettourvalet blev 29 915 personer. Totalt svarade 9 188 personer (se tabell B.1). Det ger en designviktad³⁰ svarsandel på 34,9 procent och ett bortfall på 65,1 procent. Av de svarande valde 60,8 procent att svara via webbenkät, medan 39,2 procent svarade via postenkät.

Tabell B.1. Urval och bortfall.

	Designviktad		
	Antal	andel	Oviktad andel
Bruttourval	30 000		
<i>därav övertäckning (avlidna/flyttat utomlands)</i>	85		
Nettourval	29 915	100,0	100,0
Svarande	9 188	34,9	30,7

²⁶ Se till exempel Brå 2014.

²⁷ Se mer i den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

²⁸ Urvalet består av personer som är födda 1939–2007. De som är födda 2007 fyller 16 år undersökningsåret 2023. Därmed ingår även personer som vid undersökningstillfället var 15 år gamla.

²⁹ Personer som har avlidit eller flyttat utomlands.

³⁰ Den designviktade svarsfrekvensen tar hänsyn till att olika personer haft olika stor sannolikhet att komma med i urvalet (genom exempelvis översampling av grupper man sedan tidigare vet har en lägre svarsfrekvens) och kan ses som en skattning av den svarsandel som en undersökning utan stratifiering skulle ha resulterat i. För att läsa mer om det, se den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

	Antal	Designviktad	
		andel	Oviktad andel
<i>därav via webb</i>	5 584		60,8
<i>därav via papper</i>	3 604		39,2
Bortfall	20 727	65,1	69,3

I tabell B.2 redovisas antalet personer som medverkat i undersökningen, samt populationsstorlekar för redovisningsgrupperna.

Tabell B.2. Antal personer som medverkat i undersökningen, totalt och per redovisningsgrupp samt uppräknat till populationsnivå.

Redovisningsgrupp	Antal individer i undersökningsmaterialet (n)	Antal individer i populationen (N)
Samtliga 16–84 år	9 188	8 369 245
Män	4 204	3 844 460
Kvinnor	4 984	4 524 785
Ålder		
16–19 år	645	681 654
20–24 år	484	494 171
25–34 år	946	1 073 838
35–44 år	918	1 282 693
45–54 år	1 201	1 619 669
55–64 år	1 608	1 189 522
65–74 år	1 888	1 172 358
75–84 år	1 498	855 341
Män		
16–19 år	269	287 801
20–24 år	211	218 671
25–34 år	398	463 262
35–44 år	403	569 927
45–54 år	568	755 867
55–64 år	769	586 167
65–74 år	880	563 512
75–84 år	706	399 252
Kvinnor		
16–19 år	376	393 853
20–24 år	273	275 499

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

Redovisningsgrupp	Antal individer i undersökningsmaterialet (n)	Antal individer i populationen (N)
25–34 år	548	610 576
35–44 år	515	712 765
45–54 år	633	863 802
55–64 år	839	603 355
65–74 år	1 008	608 845
75–84 år	792	456 089
Svensk respektive utländsk bakgrund		
Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder	7 784	6 137 856
Svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda	248	261 002
Utrikesfödda	1 113	1 948 212
Utbildningsnivå		
Förgymnasial	1 691	1 774 077
Gymnasial	3 691	3 422 065
Eftergymnasial	3 803	3 170 894
Familjetyp		
Sammanboende utan barn	4 179	3 059 452
Sammanboende med barn	1 586	1 832 860
Ensamstående utan barn	3 076	3 038 860
Ensamstående med barn	269	380 360
Bostadstyp		
Småhus	5 630	4 487 716
Flerfamiljshus	3 313	3 664 496
Disponibel inkomst		
1:a kvartilen	2 124	2 086 632
2:a kvartilen	2 534	2 083 469
3:e kvartilen	2 263	2 082 890
4:e kvartilen	2 245	2 080 051
Kommungrupp		
Storstäder och storsadsnära kommuner	2 671	3 127 555
Större städer och kommuner nära större stad	3 286	3 192 881
Mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner	3 231	2 048 809
Socioekonomisk områdestyp		
Områden med socioekonomiska utmaningar	856	847 475

Redovisningsgrupp	Antal individer i undersökningsmaterialet (n)	Antal individer i populationen (N)
Socioekonomiskt blandade områden	2 265	1 934 776
Områden med goda socioekonomiska förutsättningar	6 064	5 582 721

Frågeavsnittet om våld i nära relation

Det nya frågeavsnittet om våld i nära relation utformades av Brå. I arbetet användes både en intern och en extern referensgrupp³¹ som gavs möjlighet att komma med synpunkter på frågeavsnittet. Därefter genomfördes först en mätteknisk granskning och sedan ett kognitivt test, båda genomförda av SCB.

En mätteknisk granskning innebär att ett frågeformulär granskas på ett systematiskt sätt av mätteknisk expertis. Ett syfte med granskningen är att säkerställa att frågorna samlar in den önskade informationen. Ett annat syfte är att identifiera möjliga problem samt ge förslag på justeringar enligt de principer som gäller för fråge- och formulärkonstruktion.

Ett kognitivt test används för att förstå svarsprocessen. Testet genomfördes i form av videomöten, telefonsamtal och mejlkorrespondens,³² och syftet med testet var att ta reda på hur personer som på olika sätt kommer i kontakt med våld i nära relationer upplevde frågeformuläret. Personerna som ingick i testet representerar olika organisationer och jourer som möter personer utsatta för våld i nära relation.³³ Testet används alltså för att upptäcka fel i förståelsen av frågeformuläret, och för att ta reda på hur uppgiftslämnare förstår och uppfattar frågorna och svarsalternativen.

Avgränsningar

I samband med arbetet med att utveckla frågorna om våld i nära relationer var det nödvändigt att göra ett antal överväganden och avgränsningar vad det gäller frågeantal, frågeinnehåll och operationaliseringar.

Det bedömdes som viktigt att det nya frågeavsnittet om våld i nära relation inte skulle bli alltför långt med för många frågor. De personer som i det nya

³¹ Till den externa referensgruppen bjöds representanter in från Göteborgs universitet, länsstyrelsen, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Uppsala universitet.

³² Testet genomfördes under juni 2020, när covid-19-pandemin pågick.

³³ Olika organisationer och jourer kontaktades inför testet, för att få en spridning mellan dem som inriktar sig på unga, kvinnor, män, hbtqi+, utländsk bakgrund samt prostitution och missbruk.

frågeavsnittet uppger att de varit utsatta för våld i nära relation kommer redan att ha besvarat många frågor om andra brottstyper i den ordinarie NTU-enkäten. För de mest utsatta personerna kan undersökningens upplägg därför medföra att de behöver lägga en lång stund på att besvara enkäten. Alltför långa enkäter är problematiska ur ett metodologiskt perspektiv, eftersom man riskerar att svaren på de sista frågorna faller bort eller håller låg kvalitet.

För att inte göra svarstiden för enkäten orimligt lång för de utsatta personerna ställs frågor om polisanmälan, om man sökt respektive fått stöd eller hjälp samt om man berättat för någon om sin utsatthet inte specifikt för varje typ av brott, utan som gemensamma uppföljningsfrågor för händelsen eller någon av händelserna som skedde under föregående år.

Till de respondenter som uppgett att de utsatts för minst en händelse under föregående år ställs följdfrågor om partnerrelationen i vilken den eller de senaste händelserna skedde under föregående år, oavsett typ av våld eller antal händelser. Det handlar då om ifall utsattheten skedde medan relationen pågick eller efter avslutad relation (eller både och), hur länge relationen hade pågått, kön på gärningspersonen samt om den utsatta har barn som sett eller hört partnern vara våldsam mot den utsatta personen. För en person som utsatts i flera olika partnerrelationer under föregående år fångar undersökningen alltså endast upp information om den senaste relationen.

Frågeinnehåll

Frågorna i undersökningen utgår från gärningspersonen ("Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång...?") och inte, som i de ordinarie NTU-frågorna, från själva gärningen (till exempel "Hotade någon dig på ett sådant sätt att du blev rädd, under förra året?"), eftersom det förstnämnda sättet anses vara bättre lämpat för att fånga in våld som sker i nära relationer (Straus m.fl. 1996). Frågorna som ställs i ordinarie NTU är utformade för att fånga in gärningar som är straffbelagda enligt lag, medan det särskilda frågeavsnittet om brott i nära relationer har en mer extensiv tolkning av vad som kan vara våld, i syfte att fånga upp fler typer av händelser. När begreppet våld används i den här rapporten avses därför inte enbart fysiskt våld som till exempel misshandel och sexuellt våld, utan även olika former av psykiskt våld som till exempel kränkningar och förödmjukelser samt kontrollerande beteende.

Genom att ställa frågor om konkreta händelser (till exempel om respondentens nuvarande eller tidigare partner hållit fast, knuffat, dragit i håret, gett en örfil eller liknande) ökar möjligheten att respondenten vill berätta om sina upplevelser. Frågar man i stället om respondenten blivit utsatt för exempelvis misshandel visar forskning att risken är större att respondenten känner sig stigmatiserad och därmed blir mer ovillig att berätta om sina upplevelser.³⁴ Dessutom har olika personer olika uppfattning av begreppet misshandel, och det blir därför svårt att avgöra vad som verkligen mäts om man ställer frågan ”Har du råkat ut för misshandel?”.

De personer som uppgav att de blivit utsatta för våld i nära relation under föregående år (2022) fick även svara på frågor om:

- någon av händelserna under föregående år blev polisanmäld
- skäl till att inte polisanmäla
- behov av läkarvård till följd av händelsen
- respondenten sökt respektive fått stöd eller hjälp från olika instanser
- respondenten pratat med någon annan om sin utsatthet
- händelserna under föregående år skedde medan relationen pågick, efter relationen var avslutad, eller både och
- hur länge relationen pågått totalt
- kön på gärningspersonen
- om respondenten har barn som sett eller hört partnern vara våldsam.

Tillförlitlighet

I urvalsundersökningar finns det ett antal osäkerhetskällor som påverkar tillförlitligheten, det vill säga i vilken utsträckning resultaten kan ge en korrekt bild av verkligheten. I det här avsnittet diskuteras de osäkerhetskällor som bedöms vara särskilt viktiga för den här undersökningen: urvalsfel, mätfel (över- respektive underrapportering) och bortfallsfel. För en mer utförlig diskussion om mer generella problem kring dessa osäkerhetskällor, se den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

Urvalsfel

Urvalsfel utgörs av skillnaden mellan den skattning som urvalet genererar, och det värde som en totalundersökning skulle ha resulterat i. Urvalsfel

³⁴ Se till exempel Hester m.fl. 2023.

uppstår alltid i en urvalsundersökning eftersom det är slumpen som avgör vilka som kommer med i urvalet, vilket medför ett visst mått av osäkerhet i skattningarna (resultaten). Urvalsfel påverkas av vilken urvalsmetod som tillämpas, hur stor urvalsstorleken är och hur heterogen (olika) populationen som undersöks är.

I den här undersökningen är urvalsstorleken relativt stor (30 000) vilket i sig minskar risken för urvalsfel. Urvalsmetoden bygger på stratifierat slumpmässigt urval utifrån ålder och lokalpolisområde (LPO) och det är också ett sätt att minimera urvalsfel i urvalsdragningen. Dessutom används vikter i resultatframställningen som bedöms vara effektiva för att reducera eventuella urvalsfel efter datainsamlingen är gjord. Vikterna tas fram genom att, utifrån olika bakgrundsuppgifter, ta reda på om det förekommer under- och överrepresenterade grupper i urvalet, jämfört med befolkningen i stort, och därefter justera för det (se mer under avsnittet Bortfallsfel nedan). SCB gör en analys för att ta fram de mest lämpliga bakgrundsuppgifterna, så att vikterna är så effektiva som möjligt.

Mätfel

I undersökningar är mätfel ofta den osäkerhetskälla som har störst betydelse för tillförlitligheten. Mätfel kan definieras som skillnaden mellan det uppmätta värdet och det sanna värdet. Mätfel orsakas huvudsakligen av frågeformulärets utformning eller av omständigheter vid svarstillfället, men kan även bero på att olika respondenter tolkat en och samma fråga på olika sätt. Våld i nära relation är ett oerhört komplext område att undersöka. Inom forskningen talar man om våldets normaliseringsprocess, vilket innebär att det våld som sker inom en relation medför att gränserna för vad som är normala handlingar förflyttas, och att våldet successivt blir ett återkommande inslag i vardagen (Lundgren m.fl. 2001).

Det är också vanligt att utsatta personer tolkar det som händer som ett tecken på att något är fel hos dem själva, och att partnern är tvungen att utöva våld, makt och kontroll för att den utsatta personen ska "lära sig" göra rätt. Våldet ses som ett uttryck för kärlek. Gärningspersonen isolerar också ofta den utsatta personen från sin omgivning, vilket medför att gärningspersonens handlingar, både bra och dåliga, blir den enda referensram som den utsatta personen har. Det är oftast först när utsatta personer känslomässigt kommit ut ur sin relation med en gärningsperson som de verkligen kan förstå vad som faktiskt hände i relationen, och dra slutsatsen att det inträffade inte var deras eget fel. Detta medför att sannolikheten är större att personer berättar om utsatthet i sin relation

först efter att relationen avslutats, snarare än medan den våldsamma relationen fortfarande pågår, och det är därför troligt att det våld som sker i en pågående relation underrapporteras.

Den här problematiken lyftes i det kognitiva test som genomfördes med personer som representerar olika organisationer och jourer som kommer i kontakt med personer utsatta för våld i nära relation. Även inför kartläggningen om brott i nära relation som Brå genomförde 2014 (Brå 2014) genomfördes ett kognitivt test, i det fallet med personer som själva varit utsatta för våld i en tidigare parrelation. I det testet påpekade flera av de intervjuade att de inte skulle ha svarat ja på frågor om utsatthet av en partner medan de fortfarande levde i relationen. Även annan forskning har lyft samma problematik (se till exempel Hester m.fl. 2023 och Brå 2021).

Ett annat problem med att mäta våld i nära relation över tid är att erfarenheter av våld av en partner kan upphöra att tolkas som våld ju längre tid som gått sedan personen blev utsatt, på grund av att upplevelsen av våld mattas av ju längre tiden har gått sedan den destruktiva relationen avslutats (Roks 2022).

Sammantaget visar tidigare studier att det finns en stor risk för systematisk underskattning i en undersökning om våld i nära relation, särskilt bland dem som fortfarande lever i en destruktiv relation i samband med att enkäten besvaras.

Bortfallsfel

Bortfallsfel beror på att man inte fått svar från alla personer i urvalet (externt bortfall) eller att en del frågor i undersökningen inte besvarats (internt bortfall). Normalt sett finns det alltid ett antal personer i urvalet som inte svarar. Statistiska metoder för att skatta en företeelse i en population utgår dock från att man har svar från samtliga individer i urvalet. Bortfallet resulterar därför i att skattningar är behäftade med en viss osäkerhet.

Extern bortfall

Som nämnts i avsnittet Population och urval är den designviktade svarsfrekvensen för undersökningen 34,9 procent, vilket ger ett externt bortfall (även kallat objektsbortfall) på 65,1 procent.³⁵

³⁵ Den oviktade svarsandelen är 30,7 procent vilket ger ett bortfall på 69,3 procent.

När resultaten tas fram används ett viktningförfarande, där man bland annat viktar upp svaren från underrepresenterade grupper, för att resultaten ska bli så representativa som möjligt för befolkningen i stort. Att olika grupper är representerade i olika hög grad utgör trots det en källa till osäkerhet vid skattningar av exakta nivåer. Det bör också poängteras att det i den här typen av undersökningar finns andra osäkerhetskällor som påverkar skattningen av nivåerna.³⁶

Även om ett högt bortfall leder till mer osäkra skattningar behöver det inte nödvändigtvis innebära ett stort problem för möjligheten att generalisera resultaten till att gälla för befolkningen. Om bortfallet är helt slumpmässigt snedvrids inte resultaten. Om bortfallet däremot är systematiskt olika i olika grupper, kan det orsaka skevheter. Dessa skevheter kan reduceras om det finns information för att studera bortfallet, som används för att korrigera för bortfallet genom vikter. Men om informationen för att studera och korrigera för bortfallet saknas, finns det alltså risk för att bortfallet orsakar skevheter i resultaten. Det kan exempelvis handla om att brottsutsatta personer med anledning av sin utsatthet deltar i undersökningen i lägre utsträckning – vilket skulle innebära att utsattheten för brott underskattas. Förhållandet kan även vara det motsatta – att personer som inte utsatts med anledning av just det deltar i lägre utsträckning än personer med sådana erfarenheter, vilket i sådana fall i stället skulle innebära en överskattning av utsattheten. I den här undersökningen är det dock mer troligt att det sker en systematisk underskattning av utsatthet, givet att det handlar om ett ämne som av många upplevs som känsligt och att sannolikheten är större att personer berättar om utsatthet i sin relation först efter att relationen avslutats.³⁷

Det är också viktigt att notera att personer i de mest marginaliserade grupperna i befolkningen, t.ex. hemlösa, inte är representerade i den här typen av undersökning. Det beror dels på att svarsfrekvensen i dessa grupper kan antas vara särskilt låg vid den här typen av undersökningar, dels på att undersökningen inte överhuvudtaget når personer som saknar adress i Registret över totalbefolkningen, eller personer som vistas på institution. Att inte kunna fånga upp marginaliserade grupper är särskilt olyckligt med tanke på att de kan antas vara mer drabbade av brott än befolkningen i genomsnitt (Nilsson 2002). En rapport från Sveriges

³⁶ Se avsnittet om mätfel i den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

³⁷ Se även avsnittet Mätfel.

Kommuner och Regioner har visat att en tredjedel av de hemlösa är det på grund av våld i nära relation (SKR 2020).

Personer med skyddade personuppgifter ingår i urvalet, men är inte möjliga att nå ut till med inloggningsuppgifter till enkäten. Dessa personer klassificeras därför som externt bortfall. Det är olyckligt eftersom utsattheten för våld i nära relationer kan antas vara högre bland personer med skyddade personuppgifter än i andra grupper, åtminstone vad det gäller utsatthet under livstiden samt bland kvinnor. En rapport från Skatteverket har visat att den vanligaste anledningen till att kvinnor har skyddade personuppgifter är just våld i nära relation, medan de vanligaste anledningarna bland män är våld eller hot på grund av sitt arbete eller på grund av hot från kriminella miljöer (Skatteverket 2023). Att personer med skyddade personuppgifter inte är möjliga att nå ut till påverkar dock troligtvis inte resultaten i undersökningen, eftersom det är en mycket liten andel av befolkningen som lever med skyddade personuppgifter, vilket innebär att de bara skulle utgöra ett fåtal personer i undersökningens urval.³⁸

Internt bortfall

Storleken på det interna bortfallet beror bland annat på vilken datainsamlingsmetod som använts och på vad frågorna handlar om. I traditionella enkätundersökningar kan det interna bortfallet (även kallat partiellt bortfall) orsakas av antingen att vissa frågor lämnas helt obesvarade eller att två svarsalternativ markeras trots att endast ett efterfrågats. I webbenkäten som använts finns däremot logiska kontroller inbyggda, vilket gör att man till exempel inte kan ange fler svarsalternativ än vad som efterfrågas. Det gör att det interna bortfallet i undersökningen är betydligt mindre i webbenkäten än i postenkäten.

Det interna bortfallet är dock generellt sett förhållandevis litet (i genomsnitt 6,7 procent i postenkäten och 1,0 procent i webbenkäten), och bedöms därför inte ha någon större betydelse för tolkningen av resultaten. Dock varierar det interna bortfallet beroende på fråga. I postenkäten är det interna bortfallet som lägst på uppföljningsfrågan om ungefärligt antal gånger som den utsatta respondenten utsatts för händelser som ledde till att hen fick sådana fysiska skador att hen besökte eller skulle behövt besöka läkare, sjuksköterska eller tandläkare (0,0 procent). Som högst är det

³⁸ Drygt 30 000 personer lever med skyddade personuppgifter (Skatteverket 2024). Om alla dessa personer vore mellan 16 och 84 år skulle det motsvara ungefär 86 personer av de 30 000 personer som ingick i urvalet till den här undersökningen om brott i nära relation.

interna bortfallet på uppföljningsfrågan om hur ofta under föregående år som respondenten blivit utsatt för att en nuvarande eller tidigare partner någon gång skadat respondenten genom att använda en kniv eller ett skjutvapen (30,0 procent). I webbenkäten är det ett flertal uppföljningsfrågor där det interna bortfallet är 0,0 procent, medan det är som högst på frågan om ifall det som respondenten utsattes för under föregående år skedde medan relationen pågick, efter att relationen var avslutad, eller både och (7,7 procent).

När frågor om utsatthet för olika typer av händelser slås ihop i analyserna ökar också det interna bortfallet för den hopslagna variabeln. För de hopslagna variablerna som rör utsatthet för psykiskt våld, fysiskt våld respektive sexuellt våld varierar det interna bortfallet mellan 9,9 och 11,8 procent.

Bearbetning av data

När det insamlade datamaterialet ankom till Brå gjordes en kvalitetsgranskning av data, för att bland annat hantera de postenkäter som var ofullständigt eller felaktigt ifyllda. De respondenter som valt att delta via postenkäten har kunnat besvara frågor som enligt instruktionerna bara ska besvaras av vissa. I dessa fall har de överflödiga svaren exkluderats, eftersom postenkäten i så hög utsträckning som möjligt ska följa strukturen i webbenkäten, där det inte är möjligt att besvara frågor som man inte ska svara på. Här listas de bearbetningar som gjorts av data:

- Respondenter som svarat att de inte haft en partnerrelation som varat minst en månad kategoriseras som ej utsatta i analyserna, eftersom om de aldrig har varit i en relation kan de heller aldrig ha utsatts i en relation. Detta för att kunna skatta resultaten till andelen i befolkningen (16–84 år).
- Respondenter som valde att inte svara alls på den inledande frågan om ifall de har, eller någon gång har haft, en partnerrelation som varat minst en månad – eller som i de ordinarie NTU-frågorna uppgett att de bor med en make/maka/sambo/partner, men som trots det svarat nej på frågan om de har eller har haft en partnerrelation som varat minst en månad – de kategoriseras som bortfall i undersökningen och ingår därför inte i analyserna.
- Respondenter som i postenkäten svarat nej på den inledande frågan om de någon gång har eller har haft en partnerrelation som varat

minst en månad, men sedan ändå fortsatt att besvara resten av frågorna om utsatthet för våld i nära relationer, har inte tillskrivits något värde i de frågor som de besvarat.³⁹

- För de respondenter som inte svarat på huvudfrågan om utsatthet för en viss typ av händelse någon gång (ja/nej), men som på följdfrågan om det skedde under föregående år (2022) svarat att det skedde minst en gång, rättades huvudfrågan till att de utsatts för händelsen någon gång. Eftersom de uppgett att händelsen har skett under 2022 betyder det att händelsen har skett någon gång under respondentens livstid.
- För de respondenter som inte svarat på huvudfrågan om utsatthet för en viss typ av händelse någon gång (ja/nej), men som svarat ”Ingen gång” på följdfrågan om det skedde under föregående år (2022) gjordes ingen rättning av huvudfrågan eftersom det inte går att veta om dessa personer menar att de aldrig utsatts, eller om de menar att de inte utsatts just under 2022.

³⁹ Den bearbetningen är gjord i enlighet med hur rättningen genomförts i resten av NTU, samt i enlighet med att de som svarat nej på den inledande frågan om partnerrelation via webben inte får besvara fler frågor. Dessa respondenter kan ha varit utsatta i en partnerrelation som varade kortare tid än en månad, men de kategoriserades ändå som bortfall eftersom kriteriet var att partnerrelationen skulle ha varat minst en månad.

Frågemodul webbenkät Brott i nära relation

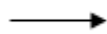
Frågor om olika händelser i partnerrelationer

Följande frågor handlar om händelser som kan ske i partnerrelationer. Med partnerrelation menas ett förhållande med en partner, vare sig man bott/bor ihop eller inte. Det kan till exempel vara med en pojkvän/flickvän, make/maka eller sambo/särbo. Det kan också vara långvarig dejting eller annan intim/sexuell relation.

Har du just nu, eller har du någon gång haft, en partnerrelation som varat minst en månad?

Ja

Nej

Tack för att du svarade på enkäten! Eftersom resten av frågorna vänder sig till de som har eller har haft en partnerrelation blir det inga fler frågor.

Det behövs mer kunskap om utsatthet i partnerrelationer. Därför är det mycket viktigt att få just dina svar på frågorna, oavsett om du har några erfarenheter av det som frågorna handlar om eller inte.

Följande frågor handlar om händelser som kan ha skett i **en pågående relation**, i en **tidigare** relation och/eller **efter att en relation tagit slut** och som varit i minst en månad. Det kan även ha skett i flera olika relationer.

Även om du kanske redan har svarat för någon eller några av händelserna i tidigare frågor ber vi dig ändå svara igen. Är det någon fråga du inte vill svara på så kan du hoppa över den och gå till nästa.

Endast ett svarsalternativ ska markeras per fråga, förutom på de frågor där det framgår att flera svarsalternativ kan markeras.

1. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång sagt eller gjort saker som har fått dig att känna dig kränkt, hånad, nedvärderad eller förödmjukad?

Det kan till exempel handla om att säga elaka saker till dig eller om dig inför andra, inte låtsas om dig eller spotta på dig.

- Ja
 Nej —————> Gå till fråga 2a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

- Ingen gång
 Någon eller några gånger under året
 Någon gång i månaden
 Någon gång i veckan
 Varje dag eller nästan varje dag

2. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång använt sig av mobil, surfplatta eller dator på ett sätt som gjorde att du kände dig övervakad eller kontrollerad?

Det kan till exempel handla om att kontrollera din sökhistorik eller inlägg i sociala medier, kontrollera var du har varit genom gps eller läsa dina sms eller mejl. Det kan också handla om att sprida känslig information, bilder eller filmer.

- Ja
 Nej —————> Gå till fråga 3a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

- Ingen gång
 Någon eller några gånger under året
 Någon gång i månaden
 Någon gång i veckan
 Varje dag eller nästan varje dag

3. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång bestämt över dina pengar eller över annat som rör din ekonomi mot din vilja?

Det kan till exempel handla om att inte tillåta att du har egna pengar, gömma undan gemensamma pengar, tvinga dig att ta lån eller att själv ta lån i ditt namn mot din vilja eller vetskap.

- Ja
 Nej —————> Gå till fråga 4a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

- Ingen gång
 Någon eller några gånger under året
 Någon gång i månaden

- Någon gång i veckan
- Varje dag eller nästan varje dag

4. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång bestämt eller försökt bestämma vad du får eller inte får göra?

Det kan till exempel handla om att bestämma att du inte får träffa vissa personer, att du inte får gå hemifrån eller vilka kläder du ska ha på dig.

- Ja
- Nej → Gå till fråga 5a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

- Ingen gång
- Någon eller några gånger under året
- Någon gång i månaden
- Någon gång i veckan
- Varje dag eller nästan varje dag

5. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång förföljt eller trakasserat dig?

Det kan till exempel handla om att bevaka dig eller ta kontakt med dig upprepade gånger mot din vilja.

- Ja
- Nej → Gå till fråga 6a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

- Ingen gång
- Någon eller några gånger under året
- Någon gång i månaden
- Någon gång i veckan
- Varje dag eller nästan varje dag

6. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång hotat dig så att du blev rädd?

Hoten kan till exempel handla om att skada dig, sig själv, någon annan eller ett husdjur. Hoten kan också handla om att förstöra föremål, sprida information/rykten eller bilder/filmer, eller om att inte få träffa dina barn.

- Ja
- Nej → Gå till fråga 7a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

- Ingen gång
- Någon eller några gånger under året
- Någon gång i månaden
- Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

7. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång hotat att skada dig med en kniv eller ett skjutvapen?

Det kan till exempel handla om att hålla en kniv mot din kropp eller rikta ett skjutvapen mot dig.

Ja

Nej —————> Gå till fråga 8a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

8. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång slagit sönder eller på annat sätt förstört saker så att du blev sårad eller skrämmd?

Det kan till exempel handla om att slå sönder inredning, förstöra foton, klippa sönder kläder eller tvinga dig att själv förstöra saker av särskild betydelse.

Ja

Nej —————> Gå till fråga 9a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

9. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång på ett våldsamt sätt hållit fast dig, knuffat dig, dragit dig i håret, gett dig en örfil eller liknande?

Ja

Nej —————> Gå till fråga 10a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

10. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång slagit dig med knytnäve eller med ett föremål, tagit stryptag på dig, sparkat dig eller liknande?

Ja

Nej → Gå till fråga 11a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

11. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång skadat dig genom att använda en kniv eller ett skjutvapen?

Ja

Nej → Gå till fråga 12a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

12. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång haft sex med dig fast han/hon borde förstått att du inte ville?

Ja

Nej → Gå till fråga 13a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

13. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång haft sex med dig, eller gjort något sexuellt med dig mot din vilja genom att använda hot eller våld?

Ja

Nej —————> Gå till fråga 14a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

14. a. Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång haft sex med dig, eller gjort något sexuellt med dig när du befann dig i en utsatt eller hjälplös situation?

Det kan till exempel handla om att du sov, var påverkad av alkohol, droger eller medicin, att du var sjuk, skadad eller blev så rädd att du inte kunde röra dig (så kallad frozen fright).

Ja

Nej —————> Gå till fråga 15a.

b. Ungefär hur ofta hände det under förra året (2022)?

Frågan gäller inträffade händelser under pågående relation och/eller efter att den var avslutad under förra året (2022). Händelserna kan ha skett sällan, då och då eller många gånger under en viss tid. Markera det svarsalternativ som bäst motsvarar hur ofta det hände.

Ingen gång

Någon eller några gånger under året

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Varje dag eller nästan varje dag

Samtliga nedanstående frågor ska endast besvaras av de som svarat ja på någon av frågorna 1a–14a.

Frågor om den eller de händelser som skedde under förra året (2022)

15. a. Har du eller någon annan polisanmält händelsen eller någon av händelserna som en nuvarande eller tidigare partner utsatt dig för, och som du var med om under förra året (2022)?

Ja —————> Gå till fråga 16.

Nej —————> Gå till fråga 15b.

b. Vilket var det främsta skälet till att händelsen/händelserna inte polisanmälades?

Rädd för att det skulle förvärra situationen

Förhindrades av annan familjemedlem/släkting

Rädd att förlora vårdnaden om mitt/mina barn

VILLE INTE SPLITTRA RELATIONEN/FAMILJEN

- Ville inte att personen skulle straffas
- Personen har bett om ursäkt/visat ånger
- Av ekonomiska skäl
- Kände skuld och/eller skam
- Det kändes inte som tillräckligt allvarligt
- Visste/tänkte inte att det var ett brott vid tillfället
- Det skulle ändå inte gå att bevisa
- Saknar förtroende för polisen/rättsväsendet
- Jag ville/orkade inte gå igenom en rättsprocess
- Annat skäl

16. Ledde händelsen eller någon av händelserna som du var med om under förra året (2022) till att du fick sådana fysiska skador att du besökte eller skulle behövt besöka läkare, sjuksköterska eller tandläkare?

- Ja, ungefärligt antal gånger
- Nej

--	--	--

17. a. Sökte du stöd eller hjälp från någon av följande verksamheter med anledning av händelsen eller någon av händelserna som du var med om under förra året (2022)?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, socialtjänsten
- Ja, sjukvården (exempelvis sjuksköterska, läkare)
- Ja, vuxenpsykiatri eller BUP
- Ja, psykolog eller terapeut
- Ja, stödmottagning/stödtelefon (brottsofferjour/kvinnjour/mansjour eller liknande)
- Ja, elevhälsa/Studenthälsan/företagshälsovård
- Ja, någon annan myndighet
- Ja, någon annan frivilligorganisation
- Nej → *Gå till fråga 18.*

b. Fick du stöd eller hjälp från någon av följande verksamheter med anledning av händelsen eller någon av händelserna som du var med om under förra året (2022)?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, socialtjänsten
- Ja, sjukvården (exempelvis sjuksköterska, läkare)
- Ja, vuxenpsykiatri eller BUP
- Ja, psykolog eller terapeut
- Ja, stödmottagning/stödtelefon (brottsofferjour/kvinnjour/mansjour eller liknande)
- Ja, elevhälsa/Studenthälsan/företagshälsovård
- Ja, någon annan myndighet
- Ja, någon annan frivilligorganisation
- Nej

18. Har du pratat med någon annan om händelsen eller någon av händelserna som skedde under förra året (2022)?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, familjemedlem/släkting
- Ja, vän
- Ja, granne eller annan bekant

- Ja, kollega/chef
- Ja, lärare/tränare/idrottsledare
- Ja, advokat/målsägandebitråde/jurist
- Ja, annan person
- Nej

Frågor om relationen i vilken den eller de senaste händelserna skedde förra året (2022)

Om du utsattes i flera relationer under förra året, gäller frågan för den senaste relationen.

19. Det du utsattes för under förra året (2022), skedde det medan relationen pågick, efter relationen var avslutad, eller både och?

- Medan relationen pågick
- Efter avslutad relation
- Både under pågående relation och efter avslutad relation

20. Hur länge har relationen pågått totalt?

- 6 månader eller kortare
- 7–11 månader
- 1–3 år
- 4–9 år
- 10 år eller längre

21. Vilket kön hade personen?

- Man
- Kvinna
- Annat

22. Om du har barn, har något av barnen sett eller hört din nuvarande eller tidigare partner vara våldsam mot dig under förra året (2022)?

- Ja
- Nej
- Vet inte
- Jag har inga barn

Behöver du stöd kan du ringa 1177 eller få information på www.1177.se/valdirelation.

Där finns det även länkar till olika verksamheter och jourer som du kan kontakta.

Tack för din medverkan!

Brott i nära relation är ett allvarligt samhällsproblem som är angeläget att belysa för att den typen av brott ska kunna förebyggas och förhindras, samt för att kunna minska lidandet för dem som utsätts. Majoriteten av dessa händelser anmäls aldrig till polisen, vilket innebär att den här typen av brott behöver undersökas på annat sätt än genom analyser av polisanmälda brott.

Den här rapporten bygger på ett särskilt utformat frågeavsnitt om brott i nära relation som, tillsammans med de ordinarie frågorna i Nationella trygghetsundersökningen (NTU), gick ut till ett separat urval av personer vid sidan av den ordinarie datainsamlingen till NTU 2023.

Målgruppen för rapporten är i första hand regeringen och rättsväsendet, men den vänder sig även till personer som möter dem som utsätts för brott i nära relation, till exempel tjänstepersoner inom kommuner och regioner samt verksamma på kvinno- och mansjourer.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérsgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, registrator@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1173